

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103.

Telephone: 431-6244

50-ti metai

Liepa - July 14, 1965

Nr. 79

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

TAYLORUI ATSISTATYDINUS

AMBASADORIU PIETINIAM VIETNAMUI PASKIEITIMAS TUO METU. KADA IS JAV PUSĖS LAUKTINA NAUJOS INICIATYVOS. SUKĖLĖ NEMAŽO SUSIDOMĖJIMO. — PASKUTINIS PUSMETIS VIETNAME IRODĖ. KAD KOMUNISTAI BIJO KARO IŠSIPLĖTIMO IR NĖNORI JO VESTI KITOMIS. NEGU IKI ŠIOL PRIEMONĖS. — JAV GALĖTU LAIMĖTI, JEI TAM TURĖTŲ NORO.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Praeitą ketvirtadienį buvo pranešta, kad JAV ambasadorius Saigone gen. Maxwell D. Taylor atsistatydino ir jo vieton numatytas jau buvęs ten ambasadorium Henry Cabot Lodge. Gen. Taylor atsistatydinęs grynai asmeniškais sumetimais, kurie neturį nieko bendro su JAV politika Vietname. Esą, prezidentas Johnsonas, jį skirdamas į Vietnamą pažadėjęs jį ten laikyti tik vienerius metus, Taylor, tuo laiku buvęs jungtinio generalinio štabo viršininkas, labai tiko pakeisti Lodge, kuris įsivėlė į priešrinkiminę kovą, nes tuo būdu buvo pabrėžtas JAV dėmesys tam nelaimingam kraštui, Lodge kaip žinia, ambasadoriaus postą paliko tam, kad sukludžius Goldwateriui respublikonų nominaciją į prezidentus. Tam "pavojui" praėjus, Lodge gali ramiai grįžti į savo postą.

Goldwateris, atsimenam, buvo už griežtesnę politiką ir pergalei Vietname. Po rinkimų prezidentas Johnsonas perėmė dalį Goldwaterio pasiūlymų ir pradėjo bombarduoti šiaurinę Vietnamą, bet siekti pergalės JAV ir dabar atsisako: Washingtonas nenori karo laimėti, o tik jo nepra-laimėti. Tokiam norui trūksta logikos, tačiau JAV vieną sykį jau buvo taip padariusios — jos atsisakė laimėti karą Korėjoje, nors tas laimėjimas buvo galimybų ribose ir be atominių bombų panaudojimo. Viena iš tokių nelogiškų elgesio pasekų ir yra šiandieninis karas Vietname, kur kaip praeitą kartą minėjome, amerikiečiai nori laikytis net visą 10 metų. Techniškai tai įmanoma, bet politiškai kažin ar gudru. Karą reikia laimėti. Deja, norint laimėti karą, galima pralaimėti rinkimus.

Kai prezidentas Johnsonas vasario 7 d. pradėjo šiaurinio Vietnamo karinių ir susisiekimo taktinių atsargų bombardavimą, Walteris Lippmannas po penkių dienų rašė: "Mes turime skaitytis su kiniečių pėstininkų antplūdžiu šiauriniame Vietname, gal net Laose, Tailande bei Korėjos pusiasalyje" (we must expect Chinese infantry to enter North Vietnam, perhaps Laos and Thailand, and even Korean peninsula).

Nieko panašaus neatsitiko, nei rusai nei kiniečiai į pagalbą šiau-

riniam Vietnamui nepaskubėjo. Kodėl?

Gana įdomų aiškinimą į šį klausimą duoda JAV privatus strategas, matematikas ir fizikas Herman Kahn, talkininkavęs eilę valdinių įstaigų, jų tarpe atominei komisijai ir Pentagonui, strategijos planavime, pasikalbėjime su U.S. News & World Report savaitraščiu. Pagal Kahną, sovietai bijo atominio karo ir būdami labai atsargios prigimties, visai nesirengia įsikišti į Vietnamo karą. Kiniečiai, kurie irgi yra labai atsargūs, net ir norėdami nelabai gali įsikišti. Raudonosios Kinijos kariuomenė yra sukoncentruota Mandžūrijoje prie Korėjos ir Fukieno provincijoje, priešais Formozos salą. Vietnamą nuo Kinijos skiria aukštoki, gana sunkiai pereinami kalnai, o jungia tik vienas geležinkelis ir vienas plentas. Dėl viso to kiniečiams pernesti savo milijonų pėstininkų nėra lengvas uždavinys, be to, jie visados turi skaitytis su rizika, kad amerikiečiai bombarduos pačią Kiniją. Pasipriešinti tokiam bombardavimui jie galėtų tik su sovietų pagalba, tam tačiau kliudo dabartinė Sovietų — Kinijos santykių padėtis. Pagaliau reikia atsiminti, kad vietnamiečiai tokstantį metų kovojo su kiniečiais ir pastarieji ten yra labai nepopuliari. Ir pats šiaurinio Vietnamo valdovas Ho Či-min neturi noro virsti kiniečių satelitu.

Kiniečių įsikišimas be to dar duotų preteksto amerikiečiams įkelti savo kariuomenę šiauriniame Vietname ir tą kraštą okupuoti. Tam uždaviniui galėtų užtekti nuo 100 iki 200 tūkstančių karių, su pagalbiniais daliniais. Užangažuotos Pietryčių Azijoje JAV kariuomenės dydis siektų netoli pusės milijono, tai yra tiek, kiek buvo panaudota Korėjoje. Pagaliau, ir partizaninis karas nėra taip baisus, jei griežiamasi atitinkamų priemonių.

Vieną žodžių, pagal Kahną, kurio knyga "On Escalation, Metaphors and Scenarios" (Praeger leidykla \$6.95) sukėlė nemažą susidomėjimą strategija besidominčiuose sluoksniuose, padėtis Vietname nėra bloga, jei būtų noro laimėti.

Bet to noro trūkumas sudaro nemažą kliūtį bet kokiai protin-

gai politikai. Walteris Lippmannas, kaip ir kiti pasitraukimo iš Vietnamo šalininkai, dabar supranta, kad pasitraukimas šiuo metu jau nebėra įmanomas, todėl jis siūlo "naują politiką". Girdi, JAV kariuomenė turėtų koncentruotis tam tikrose gerai įtvirtintose vietose su priejimu prie jūros. Ir tada patarti Saigoniui, kad jis stengtųsi susitaikyti su Vietkongu ir Hanoi. Savaime aišku, kad komunistų atsakymas į tokią "politiką" būtų užėmimas to, kas nebūtų ginama, įskaitant ir Saigoną. Kas po to liktų JAV, jei ne visiškai pasitraukimas?

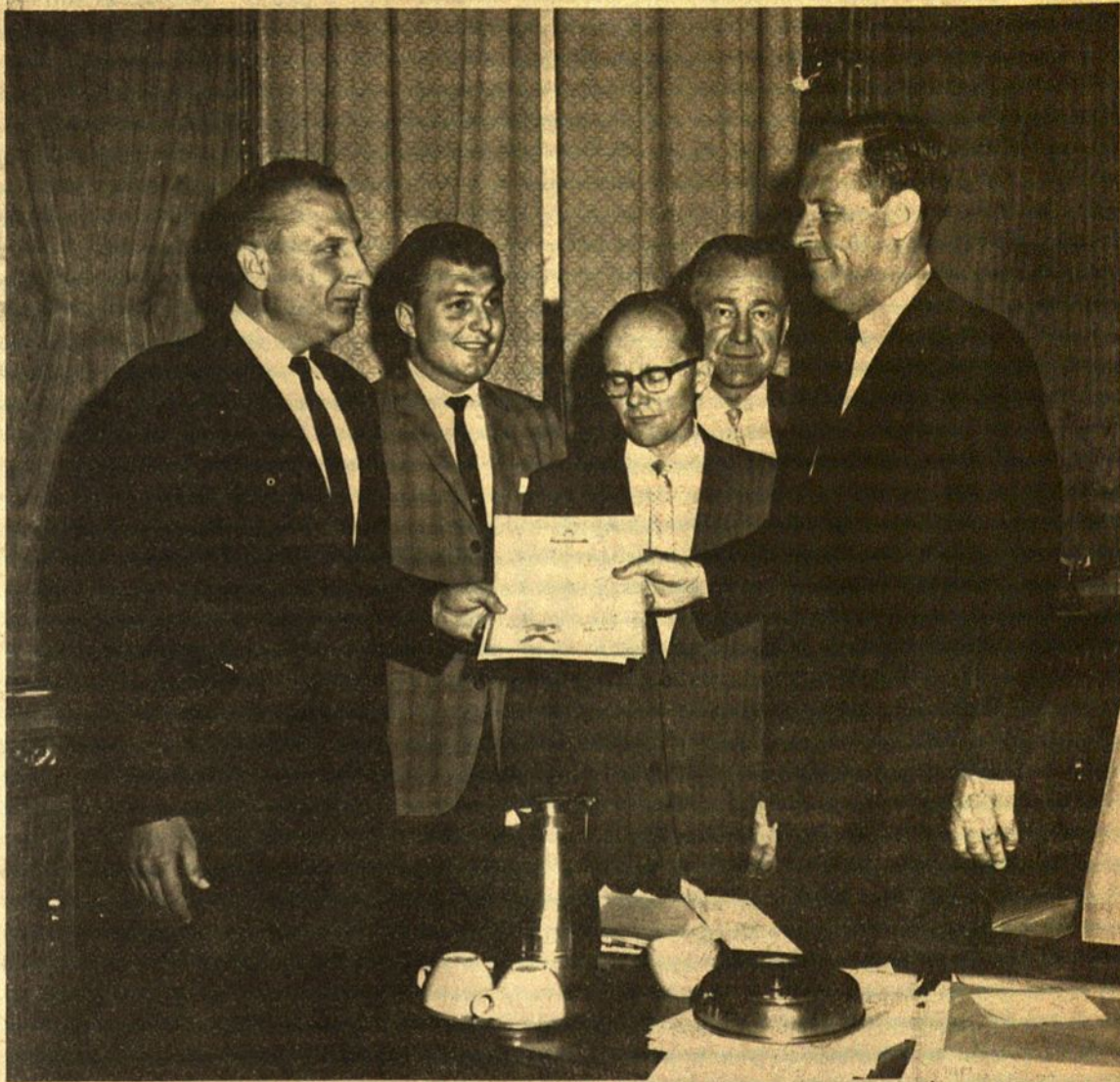
James Burnham National Review skiltyse aiškina, kad tas, kuris sako A turi pasakyti ir B, bet dažnai to padaryti nesisnori. Lyndon Johnson pasakė A vasario 7 d., įsakydamas bombarduoti šiaurinę Vietnamą. Tai buvo panašu į Trumano dvigubą A Berlyne 1948 m. balandžio 1 d. ir 1950 birželio 25 d. Korėjoje, ir Kennedy A 1962 m. spalio 22 d. Kuboje. A išvertus reiškia spėjimą komunistų užsimojimams: iki čia, bet netoliau. Ir kai komunistai pamatė, kad spėjimas yra rimtas, jie susilaikė nuo tolimesnių žygių.

Komunistų slinktis į Pietryčių Aziją nebuvo laiku pastebėta. Eisenhoweris ir Kennedy nenorėjo jos pastebėti ar nedrįso pasakyti A. Komunistai įsitvirtino Tibete ir šiauriniame Vietname. Johnsonas pagaliau pasakė A, bet kadangi niekam neaišku, ar jis norės dar pasakyti B ir C, jo A nepadarė didesnio įspūdžio Hanoi režimui.

Tokioje situacijoje į ambasadoriaus vietą grįžta Henry Cabot Lodge. Jo pirmasis ambasadoriavimo laikotarpis nebuvo laimingas. Jis atsakingas už Diemo pašalinimą, tačiau tas pašalinimas Pietiniam Vietnamui neatnešė nei geresnio, nei pastovesnio režimo. Kaip administratorius, jis neparodė jokių specialių gabumų, Taylor po jo gerokai pertvarkė ambasadą ir kitas įstaigas, domėdamasis netik stambiais reikalais, bet ir smulkmenomis. Teisindamas Lodge paskyrimą, kurį dar turės patvirtinti senatas (ta proga laukiama įdomių pareiškimų), Johnsonas nurodė, kad tai buvo geriausias šiuo metu galimas pasirinkimas. Ir kad padėtis Vietname prieš pagerėjant dar pablogėsiant. Dėl to, tur būt, niekas nesigėdys.

* JAV VYRIAUSYBĖ dar kartą persvarsto siūlymą siųsti delegaciją į Maskvą prekybos santykiams praplėsti.

* IŠ RIO DE JANEIRO sklinda žinios, kad augas nepasitenkinimas prezidento Branco režimu ir kad esą galima tikėtis naujo perversmo.

Colorado Gubernatorius Love pasirašė Pavergtųjų Tautų Seimo (Colorado) paruoštą proklamaciją smerkiančią komunistinę rytų Europos okupaciją. Liepos mėn. 11-18 d. d. paskelbtos kaip Pavergtųjų Tautų Savaitė Colorado. Minėjimas įvyko liepos mėn. 11 d. Denveryje. Juozas Lataitis (pavergtųjų Tautų Seimo Colorado pirm.) priima proklamaciją iš Gub. Love. Toliau stovi Charles Koscis (vengrų atstovas), Leon Poncet (lenkas) ir Dr. August Dargevics (latvis).

AR BERLYNAS

"IDOMIAUSIAS EUROPOS MIESTAS"?

V. Alseika, "Dirvos" spec. atstovas, neseniai lankęsis V. Berlyne.

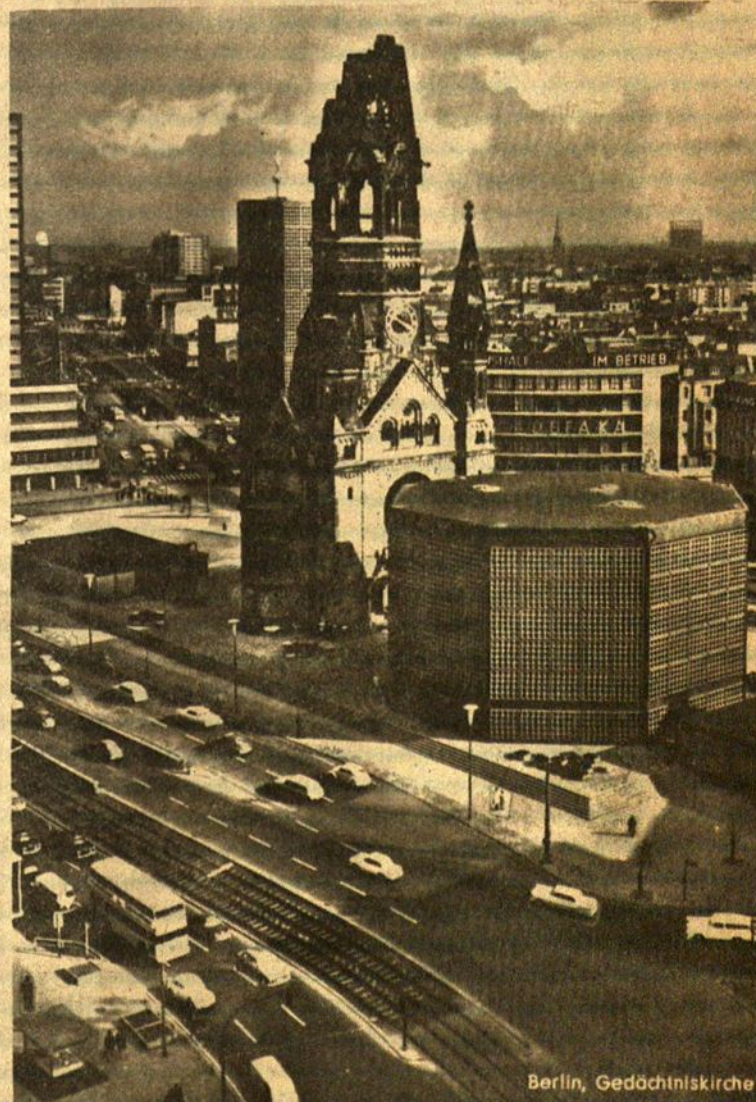
Ar verta aplankyti Vakarų Berlyną? Atsakymas tegali būti teigiamas. Juk pakankamai daug pasako didelis lankytojų, turistų skaičius. Pagal 1961 m. statistinius duomenis, Vak. Berlyną aplankė 429,322 svečiai iš užsienio ir čia įdomu, kad iš visų atvykusių 105,600 buvo jaunimo, moksleivių grupės. Tad čia ir kyla klausimas: ar iš tikrųjų Berlynas laikytinas "idomiausiu Europos miestu"? Tokiu jį laiko įvairūs turistiniai prospektai.

Berlyną teko matyti Antrajam Pas. karui besibaigiant (1944-1945) ir neseniai, birželio mėn. ten viešėjus šešias dienas ir nemažą laiko dalį praleidus paskaitas bei diskusijas beklaustant. Berlynas, mano nuomone, niekuomet nėra buvęs itin patraukliu miestu — dar prieškariniais metais ne tik lietuvius, bet ir šiaip užsienio, turistus daugiau traukdavo Paryžius, Roma, gal ir Londonas. Vis dėlto, kaip Vokietijos sostinė buvo lankytina, ji turėjo savo veidą. Dabartinis Berlynas jau kitoks — jis simbolizuoja karo padarinius: Vokie-

tijos padalinimą į Rytų bei Vakarų dalis, jis simbolizuoja ir dviejų pasaulio sistemų bei valdymo formų, režimų, be to ir laisvės ir diktatūros susilietimą vienoje vietoje. Taip, Vak. Berlynas šiuo metu yra pats stambiausias Vak. Vokietijos miestas, gyventojų skaičiumi pralenkęs Hamburgą bei Muencheną (plotu jis dar didesnis), jis yra virtęs tipingu Vakarų "show", demonstracijos vieta, jis pokariniais metais iš-

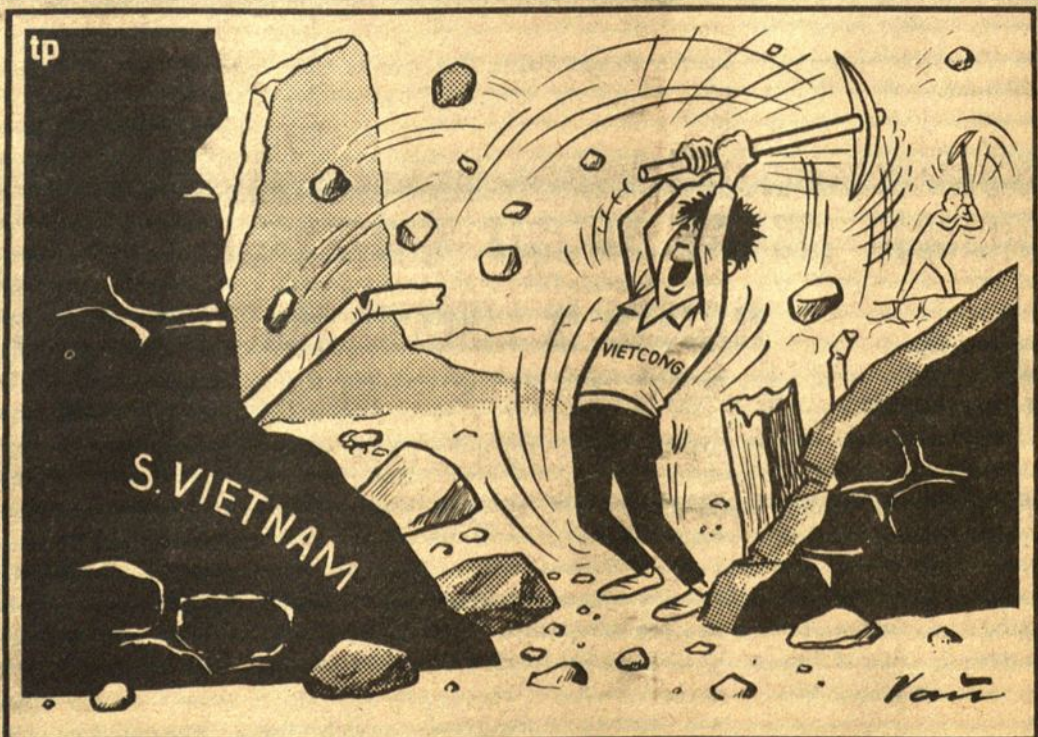
augo ir į stambų pramonės centrą, jis žymus ir kultūros reikšminiais bei įvykiais. Vak. Berlyno opera ir Schillerio vardo dramos teatras yra vieni geriausių Vokietijoje, kas vasarą Vak. Berlyne rengiami filmų festivaliai (sovietinių režimų kraštų boikoto nepaisant) kelia viso pasaulio dėmesį, Berlynas yra rimtas muzikos centras, pasirodo nemažai dienraščiai, kai kurie jų aukšto

(Nukelta į 2-rą pusl.)

Berlin, Gedächtniskirche

Vakarų Berlyno centras su išlikusia senos Gedächtnis bažnyčios dalimi ir nauja moderniška bažnyčia.

Kaip galima derėtis, kada pati darbymetė!

Pasaulio padalinimas — Jalta 1945 m. (4)

Trečioji diena Jaltoje: JT ir Lenkija

1945 m. vasario 6 d. Rooseveltas dukrė Mrs. Boettinger, Churchillio dukrė Mrs. Sarah Oliver ir Miss Harriman, ambasadoriaus Maskvoje dukrė, lydimos tulo Mr. Spaman, automobiliu aplankė Sevastopolio miestą ir uostą, apžiūrėjo vokiečių padarytus sunaikinimus ir davė sutikimą mažai mergaitei plytelę šokolado. Vos joms grįžus, jos gavo iš uniformotos rusės tą šokoladą atgal su pastaba: — mūsų vaikams nieko netruksta...

Tą pačią dieną 10 v. ryto trijų didžiųjų kariai susirinko naujo posėdžio, pirmininkaujant amerikiečių admiralui Leahy. Pradėta diskusijom apie glaudesnio ryšio, tarp anglo-amerikiečių ir sovietų štabų užmezgimą.

Kad pirmyn žygiuojančios sovietų armijos kartais nenukentėtų nuo anglo-amerikiečių bombardavimo, Antanas siūlo nustatyti liniją Stettinas — Berlynas — Viena — Agram. Į rytus nuo tos linijos neturėtų būti bombarduojama.

Iš amerikiečių bei anglų pusės buvo pastebėta, kad paprasčiau ir tiksliau būtų, jei sovietai kasdien paimformuotų apie savo kariuomenės judėjimą. Be to, tos linijos laikantis vakariečių aviacija negalėtų bombarduoti vokiečių benzino įmonių prie Poelitzo ir Dresdeno. Pagaliau sutarta sovietų pasiūlytos linijos griežtai nesilaikyti, tačiau už jos bombarduoti tik susisiekus su sovietais. Tuo reikalu turės dar tartis speciali komisija.

Toliau amerikiečiai plačiai nušvietė savo žygius Azijoje. Sovietų kariai tuo visai nesidomi. Antanas tik pasiteirauja, ar karo Azijoje sustensyvinimas nesumažins vakariečių pastangų Europoje. Kai Marshall paminėjęs gen. Wedemeyerio pastangas koordinuoti kiniečių nacionalistų ir komunistų kariuomenių dalių žygius, sovietai greitai pakeičia temą.

Tą pačią dieną užsienio reikalų ministeriai paliečia Vokietijos klausimą. Molotovas siūlo nutarti:

— Taikos įgyvendinimui ir Europos saugumui nutarta griežti priemonių Vokietijos suskaldymui.

Edenas prieštariauja. Pirmiausiai reikia sutarti kaip ją suskaldyti, jei iš viso tai reikalinga. Negalėdami susitarti, ministeriai perveda tą reikalą komisijai.

Pačių didžiųjų posėdyje svarstomi Jungtinių Tautų organizacijos principai. Rooseveltas geram ūpe. Palieštoji tema liečia jo seną svajonę sukurti visą pasaulį apimančią tvarkos organizaciją. Sovietai tačiau reikalauja sau veto teisės, kuri galėtų sustabdyti ne tik bet kokį Saugumo Tarybos nutarimą, bet ir iš viso neleisti pradėti diskusijas. Anglai ir amerikiečiai yra pažiūros, kad veto teisė galėtų būti panaudota tik po diskusijų ir balsavimo ir tai, jei byla liestų kurią nors didžiųjų valstybių, veto teisė neturėtų būti palistos valstybės naudojama. Tačiau dar prieš konferenciją Rooseveltas pranešė Stalinui, kad jis sutiktų tokį savo nusistatymą kiek sušvelninti sovietų pažiūras nauda. Apie tai konferencijai dabar dėsto Valstybės Sekretorius Stettinius.

Jį paremia Churchillis:

— Trys didieji turi malonią pareigą tos idėjos (JT) naudai atsisakyti nuo dalies savo didybės pajautimo... būtų neteisybė, jei mes nutartume, kad mažosios valstybės neturėtų kur skystis... Trys didieji neturėtų savęs laikyti viso pasaulio savininkais neleidami kitom valstybėm nei išsižioti... Jei Kinija, pavyzdžiui, pareikalautų atgal Hong Kongo, būtų neteisinga jai neleisti išdėstyti savo motyvus...

Stalinus tam prieštarauja: — To aš nesuprantu... Kinija norės ne tik pareikšti savo nuomonę, bet ir atgauti Hong Kongą. Mes taip pat, kaip ir kiniečiai, esame suinteresuoti ne tiek diskusijom, kiek sprendimais.

Churchillis: — Pagal jus, nebus ne tik diskusijų, bet ir sprendimų.

Stalinus: — Minėtu atsitikimu, Kinija norės tik sprendimo savo naudai ir nieko daugiau. Taip pat ir Egiptas Sueco byloje.

Diskusijos jau vedamos griežtu, aštriu tonu. Rooseveltas stengiasi raminti, tačiau anglai ir sovietai nenusiileidžia. Stalinus aiškina, kad pagrindinis tikslas yra neprileisti prie nesutarimų tarp trijų didžiųjų. Už tat geriau yra sudaryti kokį paktą tarp trijų didžiųjų valstybių, negu rūpintis viso pasaulio tvarka.

Rooseveltas nusimena. Stalinus faktinai pareiškė, kad jis jo, Roosevelto, svajonę apie Jungtines Tautas laiko utopija. Čia diskusijos apie JT ir nutraukiamos. Pereinama prie Lenkijos klausimo.

Rooseveltas atsargiai pradeda: — Amerikiečiai esą, apamai imant, linę Lenkijos rytų sieną pripažinti Curzono liniją. Jei sovietų vyriausybė padarytų

kokią nuolaidą dėl Lvovo ir jo apylinkės, tai būtų labai sveikintinas žygis. Aš tai siūlyčiau pasvarstyti, tai nėra tačiau būtina sąlyga...

Lenkija turėtų būti atstovaujama reprezentacinės vyriausybės, kurią remtų visos didžiosios valstybės. Kiekvienu atveju yra labai pageidautina, kad Lenkija palaikytų nuosirdžiausius santykius su Sovietų Sąjunga ir su ja bendradarbiautų.

Prie progos Rooseveltas pastebi, kad jis asmeniškai nepažįsta nei Londone esančios egziliinės lenkų vyriausybės nei Lubline sudarytos vyriausybės narių. Jis pažįsta tik Mikolajcziką, kuris jam atrodo esąs labai padorus ir patikimas vyras.

Churchillis eina toliau ir primena, kad jis parlamentare ir kitur yra pasisakęs už Curzono liniją. Žinoma, būtų labai gražu, jei sovietai atsisakytų Lvovo, tačiau jei jie to nedarytų, Churchillis iš to nedarytų didelės dramos.

Jam, Churchillui, svarbu ne tiek Lenkijos sienos, kiek jos nepriklausomybė. Reikia neužmiršti, kad D. Britanija į karą įstojo tik dėl Lenkijos. Ir tai tuo metu, kada tai buvo labai rizikingas dalykas. Todėl Lenkijos nepriklausomybė esanti britų garbės reikalingas.

Churchillis dar pastebėjo, kad nors britai pripažinę Lenkijos egziliinę vyriausybę, tačiau su ja nepalaikė labai glaudaus ryšio. Mikolajczikas, Grabskis ir Roemeris yra jo asmeniškai pažįstami ir labai padorūs vy-

rai, tačiau pačioje Lenkijoje turi būti sudaryta laikina vyriausybė, kurią pasektų pagal demokratinius principus sudaryta vyriausybė po laisvų rinkimų.

Sovietai paprašo dešimties minučių pertraukos. Po jos kalba Stalinus. Churchillis sako: — byloja jis — kad Lenkija yra jam garbės reikalas. Sovietams ne tik garbės, bet ir saugumo. Per Lenkijos teritoriją būdavo Maskva užpuolama. Tai dėlto, kad Lenkija buvo visi per silpna. Sovietams reikalinga stipri demokratiška Lenkija, tai esąs ne tik garbės, bet gyvybės ar mirties klausimas. Jis, Stalinus, neina carų pėdsakais, kurie norėjo lenkus surusinti.

Už tat jos problema dabar visai esanti paprasta. Kalbant apie Curzono liniją, tai jei taip jau nutarė anglas Curzonas ir prancūzas Clemenceau, taip kaip jis su Molotovu galėtų nuo tos linijos atsisakyti. Ir tai Leninas tą liniją kritikavo už tai, kad ji paliko Baltąsias Lenkijas. Atsisakę Lvovo jie, Stalinus su Molotovu, negalėtų pažūrėti savo tautai į akis, nes jie jos interesus mažiau būtų gynę negu Curzonas su Clemenceau. Už tat sovietai toliau tęs karą, nepaisant kiek kraujo jis kainuotų tam, kad Lenkiją atlyginus vokiečių turėtom teritorijom. Už tat jis jau dabar siūlas Lenkijos vakarų sieną paskelbti Oderio-Neisės liniją.

O kalbant apie Churchillio pasiūlymą sudaryti laikinę vyriausybę, tai nors jis, Stalinus, pravardžiuojamas diktatoriumi, jis turįs pakankamai demokratinio pajautimo, kad supratęs, jog Jaltoje negalima sudaryti vyriausybės ir ją pristesti lenkams. Londono lenkai Lublino vyriausybę išvadino banditais ir todėl esą sunku reikalauti, kad tie dar norėtų šnekėtis su londonieškais. Reikia pripažinti dabar jau Varšuvoje esančią Lublino vyriausybę visos Lenkijos vyriausybę. Ji tikrai esanti tiek pat demokratiška kaip ir de Gaulle vyriausybė. Londonieškos vyriausybės agentai sabotuoja sovietų kariuomenės žygius ir užmuša jos kareivius.

Stalinus kalbėjo šaltai ir nuleidęs akis. Hopkins skubiai pakiša Rooseveltui raštelį:

Pone Prezidente, turint galvoje Stalino nuotaiką, reiktų šiandien posėdį nutraukti ir siūlyti susirinkti rytoj. Jau 7 val. 15 min.

Harry.

Churchillis atsako Stalinui, kad jo turimomis informacijomis, Lublino vyriausybė nereprezentuoja

nei trečdalis Lenkijos gyventojų ir ji tikrai neišlaikytų, jei lenkai turėtų teisę pareikšti savo nuomonę. Gi kalbant apie sovietų karių užpuolimą, tai užpuolikai turėtų būti nužudyti, tačiau jis turįs pakartoti, kad britai negali pripažinti Lublino vyriausybės. Stalinus nori atsakyti, bet Rooseveltas siūlo baigti šios dienos posėdį.

Po posėdžio Rooseveltas nuvežamas į ligonio Hopkinso kambarį. Čia Hopkinsas prezidento vardu padiktuoja laišką Stalinui, kuriame siūloma į Jaltą pakviesti Lublino vyriausybės vadus Bierutą ir Osobk-Morawski bei kitas žymias Lenkijos asmenybes, kaip arkivyskupą Sapiehą, Witos, Zurlowskį, profesorius Bujaką ir Kutzebą.

Tada girdi, galima būtų išspręsti klausimą, kiek JAV ir D. Britanija galėtų atsitolti nuo Londono vyriausybės ir prisiartinti prie laikinos vyriausybės pripažinimo. Laiškas per pasiuntinį tuojau pasiunčiamas Stalinui.

(Bus daugiau)

BERLYNAS

(Atkelta iš 1-jo pusl.)

lygio (pvz. daugiau nepriklausomas "Der Tagesspiegel" ir t.t.). Taip, V. Berlynas, sakytume, yra gyvas, judrus, vakarų dviasia alsuojas miestas ir kai vaikščioji centro gatvėmis bei ypatingai žinomuoju bulvaru -- Kurfuerstendamm -- jautiesi beęsąs bet kurio vakarų didmiesčio centrinėje gatvėje. Niekam net į galvą neateina mintis, kad už kelių kilometrų jau spygliuotos vielos, užmūryti namai ar bažnyčios, sargybų bokštai, kad ten beveik kasdien trata šūviai, liejasi kraujas. Žodžiu, sunku patikėti, kad esi atsidūręs pačioje jautriausioje, križių pavojais persunktoje pasaulio vietoje. Šalia Vietnamo, Berlynas neabejotinai tokio pobūdžio Rytų ir Vakarų įtampos barometras.

Taip, toji sektorių siena, ar kaip dabar įprasta vadinti -- Gėdos Sieną, tai objektas, kurį reikėtų pamatyti ir kurį skuba apžiūrėti ne tiek iš V. Vokietijos atvykę vokiečiai, bet ypatingai užsieniečiai. Žinoma, tą sieną yra daug kas matęs paveiksluose ar kino teatruose, tačiau jei norima susidaryti pilnutinį vaizdą, jei norima įsitikinti, kodėl būdu komunistinis pasaulis akina užsėdaro ar atsisveria nuo vakarų, kuriuo būdu siekiama sustabdyti laisvės ištroškusį bėgimą į Vakarų -- reikia sieną pamatyti savo akimis. Čia primintini žuvusio prezidento Kennedžio žodžiai, kai jis 1963 m. birželio 26 d. lankėsi V. Berlyne: "Esama žmonių, kurių nuomone komunistizmui priklauso ateitis. Jie turėtų atvykti į Berlyną".

Kai konferencijos dalyviai birželio 9 d. nekantriai laukė autobuso, kuris juos turėjo nugalvinti į įvairias įdomiausias Berlyno vietas, aikštes, gatves, aišku ne tik šių eilučių autorius, bet ir kiekvienas autobuso keleivis pirmiausia tegalvojo pamatyti Gėdos sieną. Tik dėl jos verta vykti į Vak. Berlyną ir ją pamatčius jau nebėra degančio reikalo skubėti lankyti muziejus, operą, zoologinį sodą, radijo bokštą ar kitas V. Berlyno žymiąsias vietas.

Autobusas rieda plačiomis Berlyno gatvėmis. Čia, štai, daugiau kaip 3 km. ilgio Kurfuerstendamm, berlyniečių paprastai vadinama Kudamm, čia žinomios Gedachtnis Kirche išlikusioji dalis ir ultra moderniška naujoji bažnyčia, šiais metais pradėjus veikti Europa Center su viešbučiu -- dangoraižiu (vietomis primena New Yorko Rockefellerio Centrą), visur liuksinės krautuvės, teatrai, knai, prekybos namai. Dar pastebi kiek ir neatstatytų namų -- esą, spėjama, kad savininkai buvę žydai,

gal dar jie atsiras, prisibijoma statyti naujus pastatus. Tačiau šiaip mieste, išskyrus vietas arčiau Gėdos sienos, sunku pastebėti sudegustus, dar nenuvalytus namus ar kitus karo pėdsakus. Čia, štai, didžiulis Tempelhofo aerodromas, kuriame beveik kas 15 min. pakyla ar nusileidžia JAV, britų ar prancūzų oro linijų keleiviai lėktuvai. Čia kadaise veikė "Haus Vaterland", "Scala" žinomieji kabareta, o žinomoji Kranzler kavinė, tradicinė Berlyno "biurgerių" susitikimo vieta, veikia ir dabar, tik jaunukelta iš Unter den Linden ir Friedrichstr. kampo į Kudamm ir Joachimstalerstr. kampą. Dabar vėl čia susitinka užsieniečiai, berlyniečiai, vietiniai ir turistai. Pro autobuso langus stebi Charlotten pilį, modernią Ernst Reuter Platz (prieš karą -- Knie) su fontanais, stiklo-betono moderniais pastatais, Telefunken bei Osram būstinėmis, čia pat Deutsche Oper su 1961 m. naujovišku pastatu, Berlyno reprezentatyvus Schiller dramos teatras, taip pat naujai atstatytas 1950/51 m. Dar pastebi Radijo bokštą, kurio aplinkoje įvairių parodų halės, Schoeneberg savivaldybės rūmus, kur lankėsi Kennedy, karalienė Elžbieta II (na, buvo priimta, tik ne W. Brandto, bet senatoriaus Ewnerio, mūsų konferencijos delegacija...).

Tačiau... vis galvoji apie sieną. Kaip ji atrodo, kokį ji padarys įspūdį, ar pamatysime žuvusių atminčiai pastatytus kryžius su vainikais, o gal teks pažvelgti ir į kitą pasaulio pusę? Dėmesio -- tarė autobuso palydovas -- jau artėjame prie sektoriaus, jau čia pat užsieniečiams skiriamas sienos perėjimo punktas -- Checkpoint Charlie. Taigi, jau tuoj matysime tai, dėl ko Berlynas laikomas įdomiausiu Europos miestu.

ATSILANKĘ Į DIRVĄ

6907 Superior Ave.,

rasite ne tik naujausių ir seniau išleistų lietuviškų knygų, bet yra gausus pasirinkimas plokštelių, rankų darbo medžio drožinių, audinių ir gintaro išdirbinių.

Įstaiga atdara kasdien iki 5:30 val. vak., šeštadieniais iki 2 val. p. p.

Charlie Checkpoint -- perėjimo punktas užsieniečiams, Čia amerikiečių sargybos viršininku yra latvis kap. Klapans.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. 3 Str. French Cognac	5th 4.59	5. Zubrovka 100 proof	5th 4.75
2. Grain Alcohol 190 proof U.S.P.	5th 4.89	6. Napoleon Imp. French Vermouth	5th 1.19
3. Armagnac Imp. French Brandy	5th 4.39	7. Bordeaux French Wine	5th 0.98
4. Riccadonna Vermouth 30 oz.	Bott. 1.29		

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 19156907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published tri-weekly except Holidays and semi-weekly in July and August by American Lithuanian Press Radio Ass'n.
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina: tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus liepos ir rugpjūčio mėnesiais.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

APSILEIDIMO FONDAS

Sako, kad tame fonde lietuvių jau yra sudėta 5 milijonai dolerių! Tai fondas tų lietuvių, kurie pagalmėmis ir čiužiniais pridengė savo sunkaus ir vargingo gyvenimo sutauptus, gyveno gan skurdų gyvenimą, kad niekas neįtarinėtų juos turint sutauptų ir nepašinėtių aukų. Testamentas ir jo parašymas jiems buvo nežinomas dalykas, arba gyviems esant, toks aktas jų buvo laikomas kešini-mosi į jų asmeniškus reikalus ir turtą. Ir dabar testamentą priminimas dažnai sulaukia atsakymo, kad girdi, dar nesiruošiu mirti, tai kam to testamentą reiki-
kia...

Štai, tokiu būdu ir susidarė tie 5 milijonai! Į juos kešinasi Sov. S-gos vyriausybė, neva per gimines Lietuvoje. Kol JAV nepripažįsta Sov. S-gos okupacijos ir Lietuvos aneksijos, tie pinigai laikomi šiame krašte prie tos teisinės jų neišleidimo globos žymia dalimi prisidedant mūsų konsulariniams atstovams. Tai svarbus teisinis laimėjimas, tik kad visa tai, greičiausia, suteikia daugiau išlaidų ir darbo, tik ne piniginės naudos.

Šis klausimas, spaudoje iškeltas, daug ko nepakeis ir padėties neatitaisys. Senesnės kartos žmonių psichologija taupumo srityje, kiek ji turi teigiamų savybių, teisinės testamento naudos taip greit nesuvirškina. Tai bendras reiškinys, būdingas ne vien lietuviams. Tą klausimą iškėlė ir vysk. Fulton Sheen paskutiniuoje Universe Bulletin laidoje, gražiai apibūdinęs senosios kartos žmonių "meilę" savo sutauptoms, nuolat papildomoms saugiais valstybės paskolos lėšomis, akcijomis, banko indėliais ir t.t. Ir vyskupas Sheen ragina rašyti testamentus, nepalikant sutauptųjų jų lėšų teisinei procedūrai suvirškinti -- po tauptų mirties.

Niekas gi į taupiai gyvenančio žmogaus pinigus nesikesina. Turį šeimai ir artimui giminei taip pat tąja nelaiminga procedūra nesisieioja. Kalba eina apie tuos vienišus žmones, kurie mano, kad ir po mirties niekas jų turtas negalės pasinaudoti. Toks jų patenkinimas, toks jų turto "apsaugos jausmas" krauna vis naujus milijonus į apsilaidymo fondą.

(J.Č.)

PAVERGTŲJŲ TAUTŲ SAVAITĖ

— tai Amerikos vyriausybės pasisakymas prieš sovietų kolonializmą, prieš pavergtųjų tautų naikinimą.

Amerika, skelbdama šią savaitę, ragina visus pavergtuosius nepavargti, nenutilti, šaukti už savųjų tautų laisvę.

Šiais metais sukanka 25 metai, kai Raudonoji Armija okupavo Lietuvą. Sovietų pavergti lietuviai yra nutildyti. Šimtai tūkstančių geriausių Lietuvos vaikų amžiams nutilo Sibire ar Tėvynės giriose. Jie negali liudyti pasauliui apie okupanto žiaurios darbus, jie negali reikauti laisvės.

MES, TAČIAU, GALIME! MES PRIVALOME! TAI MŪSŲ ŠVENTA PAREIGA!

Pavergtųjų Tautų demonstracija Chicagoje šiais metais bus ypatingai didelė ir reikšminga. Šalia kitų pavergtųjų tautų Laisvės šauksmo parade žygiuosime ir mes. Susitelkime į vieną milžinišką būrį į visų lietuvių laisvės demonstraciją, kad mūsų laisvės šauksmas nuskambėtų po visą Chicago, po visą Ameriką ir visą pasaulį. Teisgirsta mūsų balsą ir pavergta Tėvynė! Težino mūsų broliai, kad mes jų nepamiršome!

Mes turime būti Lietuvos laisvės šaukliai! Mes turime pasakyti pasauliui tai, ko negali pasakyti pavergti broliai Tėvynėje, Sibiro kankiniai ar Laisvės Kovose žuvę partizanai!

Visų sovietų pavergtųjų kraštų žmonių didysis susitelkimas ir demonstracijos Chicagoje įvyksta liepos 17 dieną. Pavergtųjų Tautų paradas prasidės 2 val.

Visi lietuviai ir visos lietuviškos organizacijos 1 val. renkasi su vėliavomis Wacker Drive ir State St. šiaurinėje tilto pusėje.

Atlikime tautinę pareigą. Paskirkime nors vieną dieną tik Lietuvai! Parodykime Amerikai, kad mes visi reikalaujame Lietuvai Laisvės. Parodykime Amerikos vyriausybei, kad mes vertiname jos pastangas kovoje su bendru priešu — komunizmu.

Dalyvaukime tūkstančiais!

Chicagos Lietuvių Taryba
ir
Lietuvių Bendruomenės
Chicagos Apygardos Valdyba

Dainavos stovykloje susitikę laisvės kovotojai, iš kairės: kapt. Daillidonis, gen. J. Černius ir maj. Daugvidas.

K. Sargausko nuotrauka

LIETUVIŲ TEISININKŲ GYVENIMAS IR VEIKLA IŠEIVIOJOJE

J. KRYGERIS

Birželio mėnesį paminėjus, kiekvieno jautraus lietuvių širdyje kyla pasibaisėjimo jausmas. Prieš 25 m. birželis buvo lietuvių tautos nelaimių pradžia. Tą birželį prasidėjo Lietuvos raudonoji okupacija. Po metų laiko Lietuvą užgriuvo rudoji vokiečių okupacija. Kaip nuo raudonų, taip ir nuo rudų okupantų lietuvių tauta labai skaudžiai nukentėjo.

Norėčiau patiekti duomenis, kiek per tasias okupacijas nukentėjo Lietuvos teisininkai. 50 teisininkų okupantų sušaudyti ar nukankinti, 91 išvežtas Sibiran. Kiek iš šio skaičiaus dar išliko gyvųjų tarpe, tiksliai šiandien pasakyti negalima. Lygiai negalima nurodyti tikslų skaičių, kiek iki šios dienos mirė teisininkų išblaškytų po visus pasaulio kraštus ir tremtyje.

Šiurpus žodis yra tremtis, bet deja, mūsų gyvenimo tikrovės kitaip apibūdinti ir negalima. 1944 m. gelbėdami savo ir savo šeimų gyvybę, vakaruose tremtyje atsidūrė 379 teisininkai. Karui pasibaigus, tremties stovyklose pradėjo spontaniškai steigtis teisininkų būreliai. Vis stipriau ryškėjo bendros teisininkų organizacijos steigimo klausimas. 1945 m. rugsėjo mėn. Wuerzburgo teisininkų organizaciniam reikalams tvarkyti susidarė komisija, kuri tais pačiais metais lapkričio mėn. 19 d. išleido atsišaukimą į esančius tremtinių stovyklose teisininkus, kviesdama juos suvažiuoti 1945 m. gruodžio mėn. 8-9 d. Hanau stovykloje. Suvažiavimas įvyko, kurio metu buvo nutarta įsteigti "Lietuvos Teisininkų D-ją". Priimti d-jo įstatai ir išrinkta Dr-jos Centro valdyba. Dr-jos centro organų būstine parinkta Hanau tremtinių stovykla, bet 1946 m. perkelta į Augsburgą. Tuo metu Lietuvos teisininkų tremtinių dr-jai priklausė 284 nariai. Dr-jos pagrindinis tikslas buvo rūpintis teisininkų profesiniais reikalais, studijuoti teisės klausimus ir rūpintis visais galimais būdais pavergtos Lietuvos laisvės atstatymu. 1948 m. pradėjo įsistoti emigracija į užjūrus. Tais metais Augsburgėje balandžio mėn. įvyko paskutinis teisininkų suvažiavimas, kuriame buvo svarstyta ir Lietuvos teisininkų tremtinių dr-jos pavadinimo pakeitimo klausimas. Suvažiavimas numatydamas emigraciją į įvairias pasaulio šalis ir kad tremtiniai taps emigrantais, pavedė Centro V-bai, pagal reikalą, pakeisti dr-jos vardą, atsižvelgiant į tai kur bus daugiausia emigravusių teisininkų.

Nors ir sunkiose sąlygose gyvendami tremtyje teisininkai nenusaukė. Sukūrė daugelyje vietų bendruomeninius teismus, dėjęsi prie bendruomeninio gyvenimo veiklos ir teikė lietuvių bendruomenės nariams teisinius patarnavimus. Reikia dar paminėti, kad 1949 m. Augsburgėje teisininkų dr-ją išleido nedidelio formato leidinėlį "Lietuvos Sovietizacija". Autorius to leidinio buvo pasirašęs nieko nereikškančiom raidėmis X.Y. Tačiau autorius mirus, manau, nenusižengsiu dabar paskelbęs jo vardą. To leidinio autorius buvo a.a. garbinamas Lietuvos Univ. Prof. Mykolas Roemeris. To leidinio išleidimas yra reikšmingas tuo, kad galėjo patiekti skaitytojui kaip objektyviai išbaigtą lietuvių tautos teisinio gyvenimo tragedijos, pirmosios bolševikinės okupacijos, paveikslą. Minėtas leidinys teisininkų dr-jai nedavė jokios materialinės naudos, bet moralinių atžvilgiu buvo labai reikšmingas. Tuo leidiniu ir dabar naudojasi mūsų veiksniai ir ypatingai eina aukštuosius mokslus lietuviškas jausimas Amerikoje ir kitų kraštų universitetuose, savo moksliniams darbams apie rusų pavergtąją Lietuvą. Tuometinė teisininkų dr-jos centro valdyba žadėjo tą leidinį išleisti įvairiomis kalbomis, tačiau didėjanti emigracija tai sutrukdė.

Toliau, kaip labai svarbų politinės reikšmės žingsnį, reikia pripažinti Centro Valdybos atsišaukimą į pasaulio teisininkų sąžinę dėl Lietuvos pavergimo. Tas atsišaukimas, per Lietuvos Min. Žadeikį buvo įteiktas J.T. Gen. Sekr. Trg. Lee. Iš šio gauta padėka, tačiau ar apie tą atsišaukimą žino bent kuri užsienio teisininkų organizacija, tenka labai paabejoti.

Kažin, ar galima buvo tuo metu, prie tremtinio gyvenimo sąlygų, daugiau ką nors nuveikti? Emigracinė banga vis daugiau ir daugiau rovė teisininkų iš Europos žemyno. Finansinė būklė, dėl Vokietijos valiutos reformos, pasidarė katastrofiška. Atėjo laikas Lietuvos teisininkų tremtinių dr-jos veiklą perkelti kitur. Laikui bėgant, paaiškėjo, kad 5/6 teisininkų tremtinių masės apsigyveno Amerikoje. Atsirado ir teisininkų dr-jos veiklos atkūrimo rūpesčiai.

1949 m. spalio mėn. Chicagoje įsikūrė autonominė "Lietuvių teisininkų dr-ją". Tai buvo Lietuvos teis. tremt. dr-jos nepabojimas. Tačiau Chicagoje Lietuvių teis. dr-ją savo gyvavimo metu atliko nemažus darbus ir turi nemažų nuopelnų. Intensyvi patekusių sunkion būklės teisininkų šalpa Vokietijoje, emigracinė teisininkams pagalba, sudaro garbingą vietą teisininkų visuomeniškam gyvenime. Bet 1950 m. sausio mėn. plačiai nušakmėjo Lietuvos teis. tremt. dr-jos centro vald. skelbimas, kad Lietuvos teisininkų tremt. dr-jos pavadinimas pakeičiamas į "Lietuvių teis. draugiją užsienyje" ir drauge atsišaukimas į teisininkus steigti savo dr-jos skyrius ir tęsti toliau veiklą naujosios gyvenimo sąlygose. Į šį atsišaukimą netrukus atsiliepė teisininkai Philadelphiaje, Adelaidėje, Clevelande, Detrote, Los Angeles ir kitur. Tose vietovėse tuojau įsikūrė Lietuvių teis. dr-jos užsienyje skyriai. Pradėjus darbą tuojau atsirado ir kiščių. Pasiškę, kad į Lietuvių teis. dr-ją užsienyje negali įstoti Amerikoje gimę lietuvių kilmės teisininkai, Atsirado reikalas vėl keisti dr-jos pavadinimą. Pagaliau 1952 m. vasario mėn. teisininkų suvažiavimas Chicagoje žodį užsienyje nubraukė ir paliko vien "Lietuvių teis. draugiją" ir tuo pavadinimu dr-ją veikia iki šios dienos.

Didžiojo emigracinio bangavimo metu, 1949 m. tuometinė teis. dr-jos centro vald. kiči sumanytas turėti savą laikraštį, kuris apjungtų visus lietuvių teisininkus, išblaškytus po visą platųjį pasaulį. Be to laikraštįje numatė teikti teisininkams lėktūros jurisprudencijos temomis ir kroniką iš teisininkų gyvenimo. Laikraštis turėjo būti neperiodinis. Jam vardą parinko centro valdyba gražų ir prasmingą "Lietuvos Teisininkas". Redaktoriu buvo parinktas teis. G. laudis, kuris buvo drauge ir leidėju, nes centro valdyba tam lėšų neturėjo. Iki 1952 m. Lietuvių Teisininkas buvo išleista rašyti mašinėle penki numeriai. 1952 m. rugpjūčio mėn. Chicagoje pasirodė lietuvių teisininkų dr-jos biuletenis, kuriam buvo duotas kuklus "Teisininkų žinių" vardas. Biuletenį redagavo redakcinis kolektyvas, kurio prieškakyje atsistoję teisininkas Šmulskytis. "Lietuvos Teisininkas" daugiau nebepasirodė. Sustojus etit "Liet. Teis.", biuletenis "Teisininkų žinios" tapo Lietuvių Teisininkų Dr-jos organu, kuris greitai laiku pasiekė net iki 30-40 spausdintų puslapių. Leidinio tikslas: teisinės studijos palaikyti tarpusavio kolegiją, pasišnformuoti, pagvilinti dr-jos narių būklę, registruoti visuomeninio pobūdžio teisininkų pasiekimus, palaikyti ryšį su po visą pasaulį išblaškytais teisininkais, o svarbiausia, įsijungti į kovą, gimtąjį kraštą išlaisvinti iš svetimųjų priespaudos.

Kiekvienas "Teisininkų žinių" nr. pasidaro maloniausias svečias kiekvieno lietuvių teisininko pastogėje.

Sąryšy, su Liet. Teis. Dr-jos dvidešimties metų sukaktimi, šiuo metu yra rengiamas spaudai sukaityvinis "Teisininkų žinių" numeris. Daug kolegų teisininkų straipsnių įvairiais klausimais yra tilpę "Teisininkų žiniose". Visus tilpusių straipsnių autorius čia išvardinti net neįmanoma. Kyla klausimas, ar iš viso yra reikalingas mums sava profesinė organizacija ir sava spauda? Atrodo, kad mes galėtumėm naudotis vietine teisininkų spauda. Bet nepamirškime, kad teisinė sistema ir tradicijos yra skirtingos nuo Europos žemyno. Tad vietinė teisinė spauda neatitinka mūsų gyvenimo reikalavimų.

Tik mažutei mūsų saulelei pavyko išsilaikyti savo profesijoje. Dauguma gi dirba darbus, kurie nieko bendro neturi su mūsų moksliniu pasiruošimu ar profesiniu patyrimu.

Tokiai padėčiai esant, ką mums duoda Teisininkų Dr-ją, ar Teisininkų žinios? Gal būtų daugiau niekados nebūtume nei teisėjais, prokurorais ar advokatais. Daugiau neteks vartyti įstatymų rinkinių ir naudotis teisės mokslo žiniomis bei teisiniu patyrimu. Dideliu užsidegimu Lietuvoje siekė mokslo. Retas buvome iš pasiturinčios šeimos. Gyvenimas buvo kitas ir sunkus, bet mokslas buvo toks patrauklus ir šviesus. Ar galime dabar taip sunkiai įgytą mokslą visai pamiršti? Kas, kad dabar mūsų mokslas bei profesinis patyrimas praktiškai gyvenime nepritaikomas. Norint ir toliau dirbti savo profesinį darbą turėtumėm pradėti vėl viską iš naujo. Bet neretam tenka vargti su tokiais darbais, kurie pagal amžių ir jėgas yra per sunkūs ir kaip fiziniai, taip ir dvasiniai sunkiai pakeliami.

Kai nukamuotus kaulus gelia ir pertemptus raumenis skauda, sunku yra knygą rankoje išlaikyti, ir geležimis apdaužytais pirštais plunksną vedžioti. Ar tokiose sąlygose yra lengva minties laikumą išlaikyti? Bet gerai žinome, kad daugelis mūsų brolių prie šiaurės Ledinuto vandenyno, ar Altajaus uolynų, ar saulės išdegtuose Kazachstano bei Turketano tyruose, dabartinį mūsų sąlygų labai pavydėtų. Dar daugiau. Jų viltys yra į mus atkreiptos. Jie tiki, kad mes čia išlaikysime lietuviškumą ir ne leisime užgesti jų širdyse laisvės troškimui. Ar tesėsime?

Šiandien kiekvieno lietuvių mintys banguoja, kaip ir Lietuvos praeitis: tai sukvinta, tai apsiniaukia. Lietuva ne vieną kartą yra buvusi ant bedugnės krašto ir kuomet jau atrodė, kad nėra pasaulyje jėgos, kuri galėtų išgelbėti ją iš pražūties, kiekvieną kartą pakildavo dar intensingesniam, dar kūrybingesniam gyvenimui. Lietuvių tautos ta gyvybės jėga yra glūdintis tautoje kūrybinis pradai. Lietuva neužs ir dabar.

Bolševikinėje sistemoje nėra mokslo laisvės, nepripažįstamas pagrindinis mokslinis principas -- tyrinėjimo laisvė -- ir tuo būdu jaunuomenė neuaklėjama laisvais atieities profesionalais teisininkais, bet vien aklais komunistinės sistemos rėmėjais. Prietokios mokslo padėties tik retos asmenybės sunepalaužiama valia ir logika gali išlikti sau žmonėmis ir būti naudingais savo tautai ir valstybei. Taigi, sugrįžę raskitumėm dabartinio okupanto įvestoje sistemoje tik tokių teisininkų, kurie visai nebūtų tinkami teisiniui darbui, koks buvo seniau ir turės būti ateityje. Taigi, šių dienų Lietuva neduos teisininkų tinkamo prieauglio. Todėl visateisininkų Lietuvai paruošimo darbas tenka užjūriuose gyvenantiems lietuviams, o ypatingai besikuriantiems JAV. Teisininkų Lietuvai labai reikės. Renkintis ateities Lietuvos teisinei santvarkai atstatyti.

Galvojantiems grįžti į laisvą Lietuvą siūlytina daugiau susikaupiti teisinio darbo pamėgime ir svetur gyvenantiems teisininkams gilesnis teisiųjų dalykų pažinimas yra labai reikalingas. Visa tai duoda mūsų profesinė organizacija Lietuvių Teisininkų Dr-ją. Teisininkų žinios ir kiti teisininkų paskiri, išleisti leidiniai. Tarp jų turū paminti: Dr. Meškausko parašytą anglų kalboje ir Vliko išleistą "Lietuvių Pavergtos Tautos Atstovavimas", Juozo Lindžiaus raštai, Vytauto Vaitiekūno "Sovietų Teisingumas", po-stalininių sovietinių pagrindinių būdžių įstatymų apžvalga ir kiti mažesnio masto leidiniai. Negalima praeiti tytomis ir teisininkų dalyvavimą bendroje spaudoje. Ten pasižvalgus, rasime visą eilę teisininkų parašytų straipsnių teisės, politiniais ir bendruomeniniais klausimais. Emigracijoje gyvenantieji teisininkai aktyviai dalyvauja visuomeniniame ir politiniame gyvenime.

Kaip vieną iš daugelio kitų faktų, noriu paminėti mūsų teisininkų dalyvavimą 1955 m. birželio mėn. Atėnuose tarptautiniame tei-

sininkų kongrese. Šiame kongrese mūsų teisininkus atstovavo kologos teisininkai: Vaclovas Sidiškauskas ir Vincas Rastenis. Politiniu atžvilgiu tas kongresas buvo labai svarbus. Kongresas parengė deklaraciją, kurią pavadino "Atenų Aktu". Deklaracija skamba: Mes laisvi (šį žodį pabrėžiu) 49 kraštų teisininkai, susirinkę Atėnuose, pasišventę įstatymų galiai, kuri išsivystė istorijos eigoje iš individo teisių amžinoje žmonijos kovoje dėl laisvės -- tų teisių, kurios apima žodžio, spaudos, tikėjimo, susirinkimų, laisvų rinkimų, organizacijų laisvę ir teisę, kuriama legaliai rinkytų tautos atstovų ir teikiančių vienodą apsaugą visiems; susirūpinę stebime teisingumo principų niekinimą įvairiose pasaulio dalyse ir, tikėdami, kad pagrindinių teisingumo principų prisilaikymas yra esminė būtinybė pastoviai taikai išlaikyti. Beto kongresas vienbalsiai priėmė dar rezoluciją, kurioje smerkia mas sistematingas teisės principų naikinimas komunistų kontroliuojamuose Rytų Europos kraštuose. Ko mūsų teisininkams nepavyko atsiekti savo atsišaukimu į pasaulio teisininkų sąžinę, kuris buvo įteiktas Trg. Lee, tai buvo atsielta Atėnuose.

Minėdami Liet. Teis. Dr-jos dvidešimtmetį, pagalvokime ir savęs paklausime, ar pakankamai dirbome, ar savąją pareigą atlikome, ar viską padarėme, kas turėjo būti padaryta? Į šį paklausimą rasti atsakymą yra labai sunku. Čia galime susidurti su įvairiausiomis nuomonėmis. Teisininkų tarpe buvo diskutuojamas klausimas: ar teisininkai išeivijoje atliko savo pareigą ir buvo pareikšta viena kita priešin-gų nuomonių.

Viena nuomonė yra tokia: Tremties ir išveijos laikotarpis užsietes ilgiau negu galima buvo laukti, ir tas visus labai išvargino. Tas tremties nuovargis persimetė ir į teisininkų tarpą. Tai liga, kuri stabdo viešojo gyvenimo eigą ir paraližuoja organizacinę veiklą. Tėvynės ilgesys pakirto teisininkų jėgas. Tėvynės išlaisvinimo dienos nematyti ir todėl sunku prisiversti dirbti, jei nežinai, kad savo darbo vaisius galėsi panaudoti. Fizinis nuovargis, kuris truko teisininkams išsinerinti iš savo asmens aplinkumos ir kiek galint daugiau paslaukoti visuomeniniam bei profesiniam darbui. Nepakanka dviejų nuo darbo laisvų dienų savaitėje, kad sutarkyti visus apleistus savo asmeninius reikalus. Tokia padėtis ir dar visa eilė kitų priežasčių įvedė prie to, kad nemažas skaičius teisininkų pasitraukė iš bendros organizacinės veiklos ir užsitarė siaurame šeimos ir artimųjų ratelyje. Kiti, nors ir nedrįsta pasišalinti iš kolegų teisininkų tarpo, bet vengia pareigų darbo ir yra tik pasyvūs organizacinės teisinės veiklos stebėtojai. Retkarčiais atsilanko į draugijos susirinkimus, bet ir čia sau nelaužo galvos jokiomis problemomis. Dalis visai nesidomi spauda ir jos neskaito. Tai tokiais motyvais yra pateisinama pasyviųjų neveikla. Tačiau kita nuomonė yra visai kitokia ir kategoriškai priešiną pasyviųjų nuomonių ir motyvams. Ta kita nuomonė yra tokia:

Fizinis darbas, kurį daugelis Lietuvos teisininkų dirba, jų nežemina ir jų moralės palažūti negali. Tiesa, toks darbas gali per daug išseikvoti jėgas, jei nepakeliamai sunkus, bet toks darbas retai tepasitaiko. Poilsio dienos galima rasti laiko kūrybiniam teisės darbui: lektūrai, teisiųjų problemų studijoms, paskaitoms pasirengti, susirinkimuose teisinėmis temomis padiskutuoti ir t.t. Pagaliau kiekvieną dieną, norint galima surasti laisvą valandėlę ir ją išnaudoti teisinės kultūros reikalams. Beto, dirbant protinį darbą greičiau praeina ir fizinis nuovargis. Jei būtume sąmoningi, tikri idealistai, jei suvoksime savo gimtąjam kraštui pareigas, tėvynės ilgesys ne tik kad negali palažūti kūrybinės dvasios, bet priešinągi, turi paskatinti įtempti jėgas dirbti. Mūsų tautos siekimuose ir rūpesčiuose, kiekvienai metal ir kiekviena valanda yra svarbi. Pra-

(Nukelta į 5-tą pusl.)

AKIMIRKOS

BRONYS RAILA

Neišnyks laiko prieblandoje

Maždaug prieš dešimtmetį į Los Angeles atvažiavo niekam nežinomas, jokiais stambesniais tautiniais darbais nepasiformėjęs ir pats nepasiformėjęs, be galo nevisuomeniškas ir kuklus tremtinys Jonas Papievis su žmona ir trim mažamečiais vaikais. Susiradęs darbo ir kiek pasidairęs, su sukrapštytais rankpinigiais užpirkto nekilnojamojo nuosavybę už 17,000 dolerių — kuklius, bet dar tvirtus "trijų pagyvenimų" namus viename priemiestyje.

Rodos, tai turėjo būti paprasčiausias įvykis. Kiti jau buvo prisipirkę ir vėliau dažnas pirkosi panašių nuosavybių, kai kurie žymiai stambesni ir išaugančių ligi šešių skaitmenų vertės. Dėl to niekas nieko, nebent tik gyė sumanų tautietį, sugėbantį vis tvirtiau "atsistoti ant kojų".

Bet ne Jonui Papieviui. Keli jo pažįstami iš pavydo ar iš kvailumo, o gal tik užsispyrę erzinti ir drumsti tautiečio ramybę, pradėjo jį pjaute plauti: — Ką galvoja žmogelis, pirkdamas tokią nuosavybę, taip neapdairiai išsiskolindamas? Paslys koja, susirgs, atleis iš tarnybos, ir baigta. Praras viską ir kur tada dėsisi su trim mažais vaikais? Kam blaškyti sunkiai uždirbtas santaupas, kam taip stengtis būtinai pasidaryti namų savininku? Jau geriau dolerį kitą išleisti dvasiniams reikalams, knygų vaikams nupirkti, laikraštį užsisakyti ar tautos laisvinimui paaukoti. Juk tokia galybė svarbesnių ir degančių reikalų! Kamtu, žmogeli, vaikaisi prabangos, kamtau tie namai už septyniolika tūkstančių?...

Nebesikęsdamas Jonas Papievis netrukus savo nekilnojamojo nuosavybę pardavė ir kaip tydom atvyko, taip tydom vėl išsikėlė kažkur į Arizoną ar prie Meksikos pasienio.

Kiek esu sužinojęs, kai kuriais atžvilgiais panašus atsitikimas buvo ir Chicagoje.

Čia JAV Lietuvių Bendruomenės Fondas irgi investavo penkiolika ar septyniolika tūkstančių dolerių į tuo tarpu dar nekilnojamojo nuosavybę, — išleisdamas prof. Vaclovo Biržiškos ALEKSANDRYNĄ. Tik ne į trijų "pagyvenimų" namus, kaip Papievis, bet į trijų knygų toms. Kągi padarysi, kad vis dar turime žmonių ir veikėjų, kurie nežino, kur pelningiau pinigus įdėti.

Todėl ir plačiosios visuomenės opinija kol kas buvo visiškai panaši dėl tokio užsimojimo, kaip ir dėl Papievio užmačių. Namai Papieviui buvo būtinai reikalingas ir dar gana geras, bet ar negalėjo žmogus kaip nors pigiau ir be rizikos verstis? Trys stambūs tomai veikalai apie lietuvių li-

teratūros ir kultūros istorijos pirmuosius šaltinius yra geras ir labai vertingas dalykas, — bet, klausė murmėtojai, ar mums dabar būtina ir reikalinga tokia prabanga? Kam leisti veikalą, kuriuo naudosis ir skaitys gal tik kelios dešimtys žmonių, kada yra tiek daug kitų degančių tautinių reikalų ir tiek aktualių ir įdomių knygų, laukiančių nesulaukiančių leidėjo?

Kam švaistyti visuomenės suaukottus pinigus šiandien mažai beaktualioms senienoms konservuoti? — kai kurie vis klausė ir gal dar ne kartą iškilmingai paklaus. Ir, kaip suprantama, tai bus būtinai tie, kurie nei darbu, nei lėšomis neprisidėjo prie tokių knygų leidimo fondo ir gal prie jokio fondo. Ir kurie savo daug brangesnių namų dar nepardavė, idant nors iš gauto pelno išleisti bent vieną "degančius reikalus" svarstantį aktualų veikalą.

Ne, jie tik nurodo, kas negalima daroma, ir kantriai laukia, kad kiti tai padarytų.

Bet LB Kultūros Fondas jau padarė. O jeigu visų smulkmenų nepaminėsi, tai ir Vaclovas Biržiška šiuo tuo prisidėjo...

Gyvendamas Amerikoje, juk negaliu nepasiduoti be galo savaimingai šios šalies lietuvių kultūrinės veiklos madai, Mada triuškina net ir narsiausių moterų širdis, jai negalima nepasiduoti.

Juk ne kartą pas mus, aprašant laikraščiuose kokią įžymaus kalbėtojo paskaitą ar teatrinį spektakliuką, patį įsakmiausia padėka reiškiamą paskaitą ruošusiai organizacijai, ypač jos pirmininkui, o taipgi tiems ir toms, kurios su pasižventimu pasidarbavo virtuvėje ir vaišinant. Savaimė aišku, be rengėjų ir darbininkų aukos nebūtų buvę tokio pasisekimo ir pelno.

Net brangusis Balys Chomskis, Drauge įvertindamas didį žuvusiems pagerbti koncertą Chicagoje, kuris "netelpa ligšioliniuose kultūrinės veiklos rėmuose", šiltai suminėjęs abu kompozitorius, dirigentą, solistus ir operinį chorą, ir viskam pasibaigus "pasijutęs esąs teatre", savo išgyvenimus užbaigia svarbiausiu patetišku klausimu Chicago vyrų choro pirmininkui: "Vytaute Radžiau, kas toliau?"...

O Tėvynės Mylėtojų Draugija B.K. Balučio pastangomis prieš daugiau nei 50 metų gražiai išleidusi Vinco Kudirkos šešius raštų toms, tuo nuopelnu maždaug ir išgyveno visą likusį pusimtį. Padėka ir kreditas priklauso Draugijai, tik paskutiniams pedantams kai kada prisimenant, kad pačius raštus para-

šė tūlas Kudirka, o juos surinko ir suredagavo J. Gabrys.

Laikai ir šiandien nelabai pasikeitę. Per keletą metų vedant uolų vaju Antano Smetonos monografiją išleisti, skaitydamas spaudoje pasikalbėjimus su vėjais vadovybe ir įvairius pranešimus, gaudavau įspūdį, kad monografiją rašo arba vėjais vadovybė ar visa Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga. Tik vėliau ėmė aiškėti ir dažniau buvo primenama, kad tąjį "aleksandryną" rašo vis dėlto tik vienas žmogus — Aleksandras Merkelis, Et. — pasakysite, — žinoma, Merkelis šiek tiek irgi prisidėjo prie šio žygio įvykdymo, bet kas būtų likę iš tų visų jo rašymų, jeigu nebūtų buvę kam išleisti ir išplatinti?

Be abejo, logika čia yra ir logika geležinė, kaip ir visi tokių mūsų mastymo bei jautimo mados įstatymai.

Todėl aš pirmiausia ir pradėjau nuo Aleksandryno leidėjų nuopelnų, jų reto, nors šiais laikais labai keisto išmintingumo ir nuostabaus pasiaukojimo tautos reikalams. Pagarba pirmiausia viršininkams! Tik ir dabar nežinioje vis baiminuosi, ar būtų galima išdrįsti kalbėti ne tik apie Kultūros Fondą ir Lituanistikos Instituto vardu išleistus toms, bet šiek tiek prisiminti ir tą žmogų, kuris šiuos toms prirašė ir ką ten parašė.

Kaip ten bus ar nebus, mėginasiu dar kartą rizikuoti.

Tad, ką tik išėjo Aleksandryno trečias ir paskutinis tomas. Visi trys tomai sudėjus turi 1384 puslapius: pirmasis 432, antrasis 498 ir trečiasis 454.

Juose surinktos, atsijotos, tikrintos, dar kartą pertikrintos ir labai trumpai surašytos praėjusių amžių Lietuvos rašytojų, poetų, laikraštininkų, mokslininkų ir mokslo populiarizatorių, dvasininkų, žiaipjau autorių bei veikėjų, palikusių kokius nors savo bendrumo pėdsakus su lietuvišku raštu, biografijos su jų išlikusių ar bent žinomų raštų sąvadais ir kitų asmenų aprašymais, studijomis, pamėnijimais. Visa tai autorius tiksliai išreiškia trim svetimžodžiais: biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos...

Tų lietuviškų raštų ir kartu mūsų kultūros istorijos vaizdas apima beveik keturių šimtų metų laikotarpį, maždaug 1475-1865 m.

Pateikiami 370 asmenų pamėnijimai ir aprašai. Įžymesniųjų plačiau, smulkųjų bent puslapiu ar dviem. Dar apie šimtas mažiausiai reikšmingų asmenų, tame laikotarpyje šį bei tą turėjusių bendro su lietuviškais raš-

Iš įvairių vietovių suskridę į FSS suvažiavimą Clevelande dalijasi įspūdžiais. Iš dešinės: inž. Liūtas Grinius — Los Angeles, inž. Eugenijus Vilkas — Chicago, pskn. Birutė Juodikienė — Clevelandas, vyr. skn. Stepas Kairys — Torontas, vyr. skn. Petras Molis — Shrewsbury ir stud. Romas Misiūnas — Clevelandas.

tais, į šį rinkinį nebebuvo įtraukti.

Tuo būdu Aleksandrynas gerokai prasklaido prieblandą, kuri tvyrojo viršum mūsų tautos istorijos ilgų šimtmečių ir dėl ko kai kurie kaimynai ne kartą mėgo tvirtinti, kad po Vytauto lietuvių tauta neturėjo savo tautinės istorijos ir josios kalbą tevertoję tik baudžiauninkai.

Aleksandrynas yra Vaclovo Biržiškos beveik 50 metų darbo ir pastangų vaisius. Jam Amerikoje

1956 metų pradžioje mirus, veikalas buvo beveik užbaigtas, bet vis dar galutinai spaudai nepaaukštas. Tą redagavimo ir tikrinimo darbą atliko, į trūksta mas spragas prirašė keletą biografijų ir veikalo spausdinimą prižiūrėjo vyresnysis brolis Mykolas Biržiška, paaukodamas tam daugiau nei ketverius paskutinius savo gyvenimo metus. Rytą tos dienos, kada lygiai 80 metų amžiaus profesorius pakartotinai nusilo ir buvo išvežtas neilgai

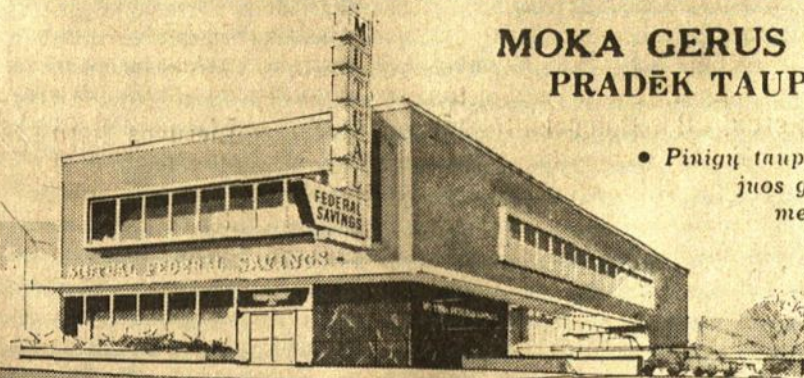
trukus mirti ligoninėje jis dar taisė antrojo Aleksandryno tomo korektūras...

(Tęsinys sekančiame numeryje)

NEPAMIRŠKIT
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS!
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

• Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4½% išmokamas du kart per metus.

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

AURELIJA BALASAITIENĖ

KELIONĖ Į NIEKUR

Novelė

(19)

...Ar tikrai tik aš vienas žinau?? Baseino krante sėdėjo moteris. Jos veidas tirpo mėnulio šviesoje ir tada ji buvo tik vakaro peizažo dalimi. Žino ir ji, nors jos veidą uždengia Erikos paveikslas...

Nebenoriu girdėti savo balso nei kalbėti apie save. Noriu atgal grimsti į savo juodų minčių gilumas, nes artėjanti šviesa mane baugina.

— Esame abu nuvargę, — lyg atspėjęs mano mintis, besikeldamas iš savo gilios kėdės pakeitė temą klebonas. — Po nakties poilsio ir mudviejų pasikalbėjimas jums pasirodys kitoje šviesoje. O, suradę patogią valandėlę, vėl tęsime, kad ir kaip bebūtų skaudu. Juk turite pripažinti, kad toks atviras išsikalbėjimas bent dalinai jums padėjo. Kartais nagrinėdami savo pergyvenimus kito asmens akivaizdoje galime prieiti visiškai nėtikėtų išvadų. Ar ne tiesa?

— Nežinau. Viskas pasakojant man kitaip skamba, negu atrodo mano viduje. Man stinga žodžių perduoti visus atspalvius ir subtilius nuotaikos niuansus. Kur tiesa? Žodžiais perduoti pergyvenimai arba neproporcingai išryškėja arba nublunka, bet nelieta tokie pat.

— Aš jums sakiau, kad kalba yra nuostabus įrankis dvasios žaizdoms lopyti. Kur tiesa? Ji egzistuoja, tik reikia ieškoti kelių prie jos prieiti. Eime poilsio. Ryt vėl nauja diena.

...Grigo ratai dabina vaikią žemaitijos naktį. Šian-

dieną žvaigždės nebe taip panašios į tave, Erika.

Sekantis rytas mane pažadina jau vėlokai. Jaučiuosi sustiprėjęs ir bandau be baimės prisiminti savo ilgą pokalbį su klebonu. Gali būti nemalonus susitikimas dienos šviesoje. Nors jaučiu tam tikrą palengvėjimą, bet kažkas manyje kontroliuoja mano žodžius. Aš dar nieko klebonui nepasakiau apie Brigita... Nenoriu galvoti apie ją, nes paskutiniųjų dienų bėgyje buvau jos buvimą visiškai pamiršęs. Ji nekviesta atėjo į mano gyvenimą ir bandė užimti Erikos vietą. Ji — man nuolat pavojumi grąsinanti, neįmanomo reikalaujanti būtybė... Ar galima meilę nupirkti? Brigita įtikino mane, kad aš pats savo rankomis nužudžiau Eriką. Prisimenu trumpą tardymą. Ji buvo vienintelė liudininkė ir ji liudijo už mane. Aš tada nieko neatsiminiau, apsvaigintas begalinio skausmo. Tik vėliau, žymiai vėliau, Brigita man pasakė teisybę... Teisybę ar melą? Jei žinočiau teisybę pats, nebijodamas jos, aš atnaujinčiau bylą, išpirkčiau savo kaltę ir būčiau laisvas. Bet jei aš iš tiesų nekaltas... Brigita tvirtino melagingai paliudijusi, kad išgelbėtų mane. Ar ji gelbėjo mane, ar pražudė?

Einu į valgomąjį kambarį. Klebonas su Vytautu jau begerià kavą. Klebonas, paprastai pasisveikinęs su manim, tęsė toliau pokalbį su Vytautu apie ūkio reikalus, mažai kreipdamas į mane dėmesio. Papūtęs sveiką alį, pradėjau pusryčiauti. Įprastas "vaistažolų" stiklėlis ties mano lėkste stovėjo pilnas ir kvapus. Nekviestas išgėriau, užsikąsdamas rūkyto kaimiško kumpio gabalėlius.

Baigiame pusryčiauti. Nežinau, kokie klebono planai ir kas man daryti. Galėčiau eiti su škieju knygute pasivaikščioti ir paieškoti vaizdų. Tuo tarpu klausaus, ką kalba kunigas.

— Vytuk, būk geras, pataupyk mano nuvargusias kojas. Pranašis turi būti sutaisęs didžiąją žagrę. Jei paimitumei Antanuką ir Kazimierą, galėtumėte ją atitepti, o tuo pačiu sumokėtumėt už pataisymą. Aš tuo tarpu

galėčiau su ponu Gailiumi pasikalbėti.

— Mielai. Dėde, — pakilo nuo kėdės Vytautas.

Mudu su klebonu einame į sodą. Klebonas, atsisėdęs ant suolėlio po sena obelimi, kemša pypkę. Aš užsirūkiau papirosą.

— Koks gražus rytas, — prabyla klebonas. — Jokio debesėlio danguje. Su Dievo pagalba turėtų pavykti sėkmingai nušienauti pievas ir sudžiovinti šieną. Lietaus jau turėjome pakankamai.

Aš klausausi ir tikiuosi, kad pats klebonas kaip nors pradės testuoti vakarykštį pasikalbėjimą. Norėčiau dar ką ką išsiaiškinti. Su jo pagalba pradėtu matyti įvykius kitoje šviesoje, nors nemažėja mano kaltės jausmas. Skaičiuoju lapelius ant šakos ties sidabrine klebono galva: dvidešimt vienas, dvidešimt du...

— Ar jūs turite Erikos nuotrauką? — staigiai užklausią klebonas, beveik mane išmesdamas iš lygsvaros. — Norėčiau ją pamatyti. Nuostabiai graži turėjo būti.

...Neturiu. Kažkur tarp popierių guli žurnalo iškarpa su balto karsto nuotrauka. Prisimenu reporterių komentarą: "karštą lydėjusių tarpe matėsi visą eilę garsių, visiems pažįstamų veidų. Enrico Beldoni specialiai atvyko iš Milano, artimas šeimos bičiulis; Hams Frohmann, garsusis smuikininkas... Pasigedome jų tarpe tik garsaus lietuvių dailininko Stepono Gailiaus, kuris paskutiniu metu buvo dažnas a. a. Erikos palėdovas ir, kaip patyrėme, Erikos von Lebnhagen tragedijos liudininkas... ir taip toliau, ir taip toliau..."

— Aš neturiu Erikos nuotraukos. klebone. Ji nemėgo fotografuotis. Esu ne kartą jos prašęs, kad bent man padarytų nuotrauką, kurią galėčiau nuolat su savimi nešioti.

... "Kam tau mano nuotrauka reikalinga, mano mielas lietuviškas loky? Tu turi šimtus mano piešinių, o pagaliau tavo dailininko akys mane yra taip išstudijavusios, kad mano veidą geriau žinai, negu aš pati", juokavo Erika, vienintelė moteris, kuri neleido man savęs tapyti... (Bus daugiau)

Lietuvių teisininkų gyvenimas

(Atkelta iš 3-čio pusl.)

leistas be darbo laikas toliau Lietuvos išlaisvinimo rytoj. Turime įsisąmoninti, giliau suprasti ir atjausti pavergtųjų brolių padėtį. Turime plačiau supažindinti pasaulį su pavergtos Lietuvos padėtimi ir ieškoti pagalbos mūsų žygiuose Lietuvą išlaisvinti. Ar gali būti pateisintas pasyvumas, kad Lietuvos išlaisvinimo dienos nematyti? Ne! Jei gaur nebūtų lemta mums tos dienos sulaukti, tai visvien turime kelti tautinę ir teisinę kultūrą ir ateičiai dirbti. Tauta nėra dalinama: ją sudaro ne tik dabar gyvenanti karta, bet jau ir išmirusios kartos, lygiai ir ateityje būsimos kartos. Esame įpareigoti dirbti ne tik dabar gyvenančiai kartai, bet ir būsimoms ateityje kartoms. Jei dabar teisininkai lietuviai savo darbu pakeltų teisinę kultūrą, tai netektų šį darbą atlikti būsimiems Lietuvos teisininkams. Todėl rimtas darbas visuomet prasmingas net ir tuomet, jeigu mums ir netektų išvystyti laisvos Lietuvos. Negali būti neveik-

los pasiteisinimu ir tremties užsitęsimas. Iš Lietuvos pasiūlytame idėjiniais sumetimais. Nenorėjome tarnauti blogiui, dirbti prieš savo sąžinę ir vergauti mūsų tautos pavergėjui. Laisvame pasaulyje atsidūrėme ne tik gelbėdami savo ir savo šeimos gyvybes, bet ir pasiryžę tremtyje tęsti kovą už Lietuvos išlaisvinimą. Atsisakydami šios kovos drauge atsisakome nuo Lietuvos išlaisvinimo. Pasitraukti šiuo metu iš Lietuvos išlaisvinimo kovos lauko niekuo nepateisinama. Todėl sutelkus visas jėgas, reikiame dirbti, kovoti ne tik su išorės priešu, bet ir su nusivylimo minčių, desperacija, kuri slopina ir žudo dvasią.

Pasitraukdami iš savo gimtojo krašto tapome politinės, religinės ir kultūrinės laisvės tremtiniais, laisvai įsipareigojusiais iš svetur atiduoti duklę savo pavergtai tėvynei. Tos pareigos mes negalime išsižadėti, kur mes keliautume ir kur mes būtume.

PAVYKUSIOS JONINĖS

Birželio mėn. 26 d. Minkowskio parke buvo atšvęstos Joninės, kurias suruošė DLK Kęstučio šaulių kuopa.

Programą atliko Vytauto Didžiojo šaulių kuopos meno kuopelės nariai, vadovaujami J. Petrausko ir K. Ulevičiaus. Prie liepsnojimo laužo suvaidintas montažas "Sudiev motule", skirtas pagerbti Lietuvos partizanus. Vaidintojai: J. Petrauskas — Tautos balsas, A. Markuzienė — Motina, P. Arlauskas — Partizanas ir V. Polikauskaitė — Partizanė. Tautinių šokių šokėjai pašoko: Suktinij, Šustą, Gyvatara, Jankeį, Vestuvių polką ir Senio polką. Šokėjai sužavėjo žiūrovus savo miklumu ir darumu.

Apie 10 vandens sporto mėgėjų — jūrų šaulių atplaukė nuosavais laivais iš Chicago į Jonines, neatsižvelgdami į gana stiprias Michigano bangas. Tiesa, vienas laivukas turėjo šauktis pakraščio sargybos pagalbos ir jo įgula pavėlavo į fakelų eiseną bei laužo

uždegimo iškilmes.

Dešimtiosios kęstutiečių Joninės praėjo sklandžiai ir pakylioje nuotaikoje.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

• J. J. Bachunas, Sodas, Mich., PLB centro valdybos pirmininkas, dalyvaus LB Vakarų apygardos suvažiavime, kuris įvyks 1965 metų rugpjūčio mėn. 7 ir 8 dienomis Statler Hilton viešbutyje, Los Angeles mieste. Tą patį savaitgalį ten vyks Vyčių seimas.

Š. M. LIEPOS MĖN. 24 D. UNION PIER, MICH.
COMMUNITY BLDG. PATALPOSE,
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS S-GOS EAST CHICAGOS
SKYRIUS RENGIA

GEGUŽINĖ

Pradžia: 12 val. d.

Veiks valgių ir gėrimų bufetai. Šokiams, nuo 8 val. vak., gros NEO-LITHUANŲ orkestras.

Visi kviečiami dalyvauti.

Rengėjai

A. L. TAUTINĖS SĄJUNGOS CHICAGOS SKYRIUS
Š. M. LIEPOS 31 D. (ŠEŠTADIENĮ) RUOŠIA

VASAROS BALIŲ

TAUTINĖS S-GOS CENTRO IR VILTIES D-JOS VALDYBŲ PRIĖMIMĄ, kuris įvyks Chesterton, Ind. Michigano paežerio naujausioje ir moderniausioje p.p. Jonynų vasarvietėje (sodyboje).

Programa: 6-8 val. koktailis. 8-10 val. vakarienė ir meninė dalis. 10 val. — šokiai Terasoje, grojant NEO-LITHUANŲ ORKESTRUI. Esant blogesniai orui, šokiai vyks erdvoje vėsinaamoje salėje.

Visi svečiai kviečiami atvykti visai dienai pasinaudoti puikiu maudymosi baseinu bei gražia ir jaukia sodybos aplinka.

Vietų skaičius ribotas. Dėl rezervacijų skambinti p. Šiaučiuiniui telef. HE 4-1979.

Chicagoje kvietimus galima įsigyti: 69 Meno Galerijoje, 2612 W. 69 St., tel. 778-0505 ir Ciceroje p. V. Račkausko prekyboje, 5113 Cermak Rd., tel. TO 3-5864.

A. L. Tautinės S-gos Chicago Skyriaus Valdyba

Chicago jūrų skautų garbės vėliavos aikštėje Joninių laužo išvakarėse. Vėliavą paruošia v.v. budys K. Eidukonis.
L. Knopfmillerio nuotrauka

CHICAGOS ŽINIOS — JONINIŲ ŠVENTĖ

Chicagoje jau eilę metų Joninės bendrai rengia Mažosios Lietuvos Draugija ir Vilniaus Lietuvių Sąjungos Chicago skyrius. Šių metų Joninės įvyko birželio mėn. 26 d. J. Spaičio darže.

Joninių vakarą sukurtas laužas, apeigos su senovės papročiais, vaidilų ir vaidilučių siužetas ir jų fone girdimi trimitai, vaidilų iškilmingas sutikimas su palydovėmis, lietuviškos dainos ir tautiniai šokiai, sukelia tautines nuotaikas.

Chicagoje taip ruošiamos Joninės šį kartą sutraukė nepaprastai daug lietuvių.

Tautinių tradicijų palaišymui daug darbuojasi Chicago Jūrų Skautija. Jūrų skautai savas tradicijas kūrė Klaipėdoje. Jie į Joninių parengimus Klaipėdos krašte vykdavo vandens keliais. Į Rambyną ar Juodkrantę jie plaukdavo jachtomis, būriniais laivais ir baidarėmis. Jie buvo pavyzdiniai ir gerai organizuoti. Nenuostabu, kad jie įsijungė į Chicago Jonines. Jie ir ateityje žada paremti tokius parengimus. Su jais kartu įsijungė Korp. "Gin-

taras", akademikams žymiai pakeliant švenčių nuotaiką. Duetas, išpildytas stud. R. Domarkaitės ir stud. G. Gasnerytės buvo dalyvių šiltai sutiktas.

Taip pat ir Jūrų Skautijos vaidinimas prie laužo buvo imponuojantis.

Pasirodė Chicago Vyčių choras su muz. F. Strolia.

Klaipėdietis Gustavas Leksas skaitė savo tėvo Kristapo eiles, kurios visiems priminė Lietuvos pajūrį. Tautinius šokius atliko "Grandis". Tai naujas vienetas ir daug žadantis ateičiai, pristatytas pirmą kartą V. Šimkaus.

Vykusiai buvo išnaudoti pertraukų protarpiai, kuriuos užpildė muzikas F. Strolia akordionu, visiems įsijungiant į bendrą dainą.

Joninių bufetą tvarkė mažlietuvių moterys. Nėra šventės, kurioje Patriarcho M. Jankaus dukrė Urtė ką nors nepravestų. Ji pati suorganizavo puikiausius užkandžius. Jai daug padėjo Albrektienė, Anysienė, Augustaitienė, Purvinienė, Trumpjonienė ir kitos.

Korp! Gintaras gintarės R. Domarkaitė ir G. Gasnerytė dainuoja Joninių minėjime.

Vilniaus krašto lietuvių atstovas p. Tijiūnėlis pasakė kalbą.

Mažosios Lietuvos lietuvių vardu kalbą pasakė M. Bundelis, atvykęs į Chicago iš Venezuelos, kur buvo pasižymėjęs visuomeninė veikla.

Chicagoje atgaivintos Joninės su Mažosios Lietuvos ryškesnių lietuvių tradicijoms pradeda užimti mūsų kultūriname gyvenime vietą. Didžioji dalis visuomenės vertina jų pastangas pozityviai. Šių metų parengimas aiškiai tai įrodė. Daugiau kaip tūkstantinė lietuviškoji minia susirinko su visu jaunimu į Jonines. To jaunimo buvo net daugiau kaip senimo. Tūkstantinis lietuvių judėjimas

per Jonines iškelia tautos laisvės idėją. Šitie lietuviai nebijo atsakomybės. Jų eilėse stovys jaunimas bus paruoštas pavaduoti dabartinę kartą. Jis ta linkme Chicagoje puikiai reiškiasi.

M. Bundelis

Mažosios Lietuvos Lietuvių Dr-jos ir Vilniaus Krašto Lietuvių Dr-jos Chicagoje birželio 26 d. buvo suruoštas bendras Joninių laužas — minėjimas. Vaidilutės prie Joninių laužo laukia Vaidilos uždegant laužą.
L. Knopfmillerio nuotrauka

The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Michigan

only direct fire
brings out
all the flavor

STROH'S
Brewery Company
BEER

Pagalvok apie puikų gabaliuką jautienos... ji visuomet bus skanesnė iškepus tiesioginėje liepsnoje. Tik liepsna iššaukia patį geriausią skonį. Lygiai tas pats su alumi. Tik virimu tiesioginėje liepsnoje išgaunate geresnį skonį iš visų priedų, de-

damų į alų. Štai, kodėl Stroh's daromas tiesioginėje liepsnoje. Tai Amerikos vienintelis liepsnoje darytas alus. Ragauk Stroh's... tik vieną kartą. Pajusite skirtumą, gautą liepsnoje darytame aluje. Po to, be abejo, jūs pasiliksite Stroh's liepsnoje išgauto skonio gerbėjas.

Stroh's

LIEPSNOJE DARYTO SKONIS

ŽIURĖKITE BEISBOLĄ, ĮJUNGUS ABC-TV KIEKVIENĄ ŠEŠTADIENĮ, WEWS, Channel 5

CHICAGO

DARIAUS-GIRĖNO
LITUANISTINĖ
MOKYKLA

Dariaus-Girėno Lit. Mokykla Chicagoje nuo šių mokslo metų (1965-66) apleidžia parko pastatus, kurie nebuvo pritaikyti mokyklai. Persikelia į erdvas valdiškos mokyklos patalpas. Naujas adresas Nightingale School, 5300 S. Rockwell Ave. Vieta patogi, susisiekimas geras, eina dviejų krypčių g-vės.

Visai netoli nuo Jaunimo Centro. Patogu tiems tėvams, kurie leidžia vaikus į žemesniąją ir aukštesniąją mokyklą savo vaikus.

Mokyklos laikytojai yra tėvai, Marquette, Gage ir Brighton parko LB apylinkės ir LB Chicagos Apygarda. Mokykla yra LB žinioje ir laikosi LB lituanistinių mokyklų darbo ir tvarkos nuostatų. Mokykloje veikia visi 8 žemesniosios mokyklos skyriai ir parenjamasis.

Mokytojų personalą sudaro kvalifikuoti mokytojai. Atsiradus didesniai skaičiui mokinių, bus reikalinga ir daugiau mokytojų. Suinteresuoti gali kreiptis žemiau nurodytais telefonais.

Mokykla dirbs šeštadieniais, nuo 9 iki 1 val. Kiekvienas mokytojas dirbs su vienu skyriumi. Bus mokytojai specialistai dainoms ir tautiniams šokiams.

Mokinių registracija pradėsime jau dabar. Registracijos ir informacijos telefonai šie, po darbo valandų, RE 5-5167 ir 476-5381.

Mokslo metai prasideda šių metų rugsėjo mėn. 11 d. Tą dieną bus registruojami naujai įstojančiai.

Mokyklos vadovybė

• Jonas Kavaliūnas, Dariaus-Girėno lituanistinės mokyklos vedėjas ir LB švietimo Tarybos narys viename mėnesiui išvyko į kursų "For Leaders in Foreign Language" Indianos Universitetą. Jonas Kavaliūnas jau trečią kartą gauna valdžios stipendiją panašioms kursams. "Darbas labai įdomus, daug geros medžiagos kalbai dėstyti pradinėse mokyklose, manau, daug ko galėsiu panaudoti ir lituanistinėse mokyklose", rašo iš Indianos.

Paradas

LIEPOS 17 D. (Šeštadienį) 2 val. po pietų įvyks pavergtųjų tautų paradas Chicagoje. Jis prasidės Wacker Drive ir State gatvių sankryžoje (maždaug 400 N. State) tęsis State gatve iki Jackson Blvd., toliau Jackson Blvd iki Buckingham fontano, kur įvyks trumpas bet labai reikšmingas mitingas. Visų lietuvių pareiga demonstracijos - paradedalyvauti. Organizacijos prašomos dalyvauti su vėlavomis, moterys su tautiniais rūbais, studentai ir jaunimo organizacijos su savo uniformomis. Tai pirmasis pavergtųjų tautų paradas Chicagoje ir todėl mūsų skaitlingas pasirodymas yra politiniai ir prestižo požiūriu nepaprastai svarbus. Lietuviai padarykite kad šis paradas nebūtų paskutinis -- todėl dalyvaukite visi.

Lietuvių grupė turės savo dekoruotą mašiną - platformą, kuri važiuos kartu su paraduojančiais. Po pavergtųjų tautų parado vidurmiestyje, prie Buckingham fontano įvyks stambiausias mitingas pagrindinę kalbą pasakys Brig. Gen. James D. Hittle, USMC Ret. Jis yra saugumo direktorius (Director of National Security & Foreign Affairs VFW).

Savo skaitlingu dalyvavimu mes parodysim amerikiečiams savo protestą prieš Lietuvos pavergimą ir savo tvirtą reikalavimą mūsų žemei laisvės ir nepriklausomybės.

K. Donelaičio lituanistinės mokyklos Chicagoje rinktinis choras, Diriguoja muz. P. Armonas, V. Noreikos nuotrauka

• Vietoj šermenų vainiko neseniai mirusiai mokytojai Onai Krikščiūnienei pagerbti būrelis jos buv. šiaulių gimnazijos mokinių — Genė Bielskienė, Stasė Jakubonienė, Bronė Kalvaitienė, Ignas Kazlauskas, Viktorija Kazukauskaitė, Jonas Našliūnas, Marija Ročkuvienė, Apolonija Tervienė, Leokadija Tverienė, Aleksas Urbonas, Alė Velbasienė ir Ona Zailskienė — per St. Jakubonienę Pedagoginiam Lituanistikos Institutui atsiuntė 60 dolelių, kad už juos būtų įgyta bent viena kita parankinė bibliotekai reikalinga lietuviška knyga, kaip nenykstančios vertės atminimo ženklas. Kadangi velionė buvo istorikė, tai jos atminimui pirmą eilę bus pasirūpinta istoriniais veikalais.

DABAR GERIAUSIAS
LAIKAS ĮRENGTI
TVORAS JŪSŲ NAMŲ
PUOŠNUMUI IR SEIMOS SAUGUMUI.

Įrengiame tvoras, duris, langus, stogelius, tureklus ir kitus įvairaus metalo, plastikos ir stiklo gaminius jūsų pagerinimui ir papuošimui.

KOSTAS
BUTKUS

Telefonai: CHICAGO
LUdlow 5-6291,
bet kuriuo laiku,
PROspect 8-2781
rytais ir vakarais.

WORCESTER

• Kun. J. C. Jutkevičius, Worcester, Mass., šv. Kazimiero lietuvių parapijos klebonas, vadovaujantis Lietuvos Vyčių Lietuvos reikalų centro komisijai, savo biuletenyje (XIX — 10) organizacijos nariams skiria visą puslapį rezoliucijų pravedimo reikalui. Ten Vyčiai raginami užvesti senatorius Washington tūkstančiais laišku, prašant, kad jie nieko nelaukdami praveistų rezoliuciją ir Senate. Kun. kleb. J. C. Jutkevičius yra vienas iš didžiųjų rezoliucijų žygio rėmėjų: jo pastangomis buvo išgauta pirmoji rezoliucija iš kongresmano J. S. Monagan; jis išgavo visą eilę rezoliucijų iš kitų legislatorių; yra parašęs tūkstančius laišku tuo reikalu.

LOS ANGELES

• Balys Raugas, Riverside, N. J., siųsdamas \$30 auką, paskirtą LB New Jersey steito pietinės dalies apylinkės, Rezoliucijos Remti Komitetui, rašo: "... Malonėkite šioje nedidutėje aukoje įžiūrėti ne tik pritarimą Jūsų darbams, bet ir nuoširdžiausią linkėjimą pasiekti užsibrėžtą tikslą..." Visos aukos tam tikslui siųstinos tiesiog Komiteto kasininkui: Mr. G. A. Petrauskas, 3442 Madera Avenue, Los Angeles, Calif. 90039.

• Juozas Kojelis, Los Angeles, Calif., Rezoliucijoms Remti Komiteto vadovybės narys, neseniai savaite laiko praleido Chicagoje ir Toronto mieste, Kanadoje, kur turėjo pasitarimus rezoliucijų žygio reikalais su Rezoliucijoms Remti Komiteto nariais ir rėmėjais ten. Sugrįžęs į Los Angeles padarė liepos mėn. 9 d. Komiteto direktorių tarybai pranešimą iš savo pasitarimų Chicagoje ir Toronte.

LIETUVIŠKA
VASARVIETĖ
BANGA

CAPE CODE, MASS.
GREAT MARSH ROAD,
CENTERVILLE, MASS.

• Prie Atlanto vandenyno, Golfo srovės šildomo garšaus Craigville Beach.
• Patogūs kambariai ir atskiri namukai, kur patiems galima gamintis valgi.
• Skanūs lietuviški valgiai.
• Grynus pušų oras ir rami vietovė poilsiui.
• Svečiams be nuosavų automobilių — transportacija į ir iš paplūdimio.
• Šalia "Bangos" randasi ežeras su paplūdimiu. Žuvinimo mėgėjams yra laivelis.
Norintieji puikiai praleisti atostogas prašomi su užsakytais kreiptis šiuo adresu:

A. Pakštys,
B A N G A,
Box 188, Centerville,
Cape Cod, Mass.
Tel. (617) SP 5-4633.

• JAV Lietuvių Bendruomenės Centro valdyba apylinkių valdyboms išsiuntinėjo po vieną egzempliorių iš Vliko gautas knygeles anglų kalba "Lithuania". Centro valdyba prašo apylinkių valdybų, kad praneštų koks knygelių skaičius bus reikalingas apylinkių valdyboms.

Taip pat Centro valdyba bendraraščių ragina apylinkių valdybas pasiruošti Lietuvių Bendruomenės mėnesio ir šventės pravedimui. Lietuvių Bendruomenės mėnesis yra rugsėjis.

KJ.

BOSTON

• Vinco Krėvės veikalu inscenizavimą rengia ALT S-gos Bostono skyrius rugsėjo mėn. 26 d. 3 val. p. p. Lietuvių Piliėčių Klubas salės III-jo aukšto auditorijoje.

Ištraukas iš "Dangaus ir žemės Sūnūs", "Šarūno" ir "Raganiaus" išpildys Vyt. Valiuko vaidintojų trupė iš New Haveno.

Režisūra Vytauto Valiuko. Scenovaizdis dail. Alb. Elskaus. Muzika ir efektai Birutės Liogienės. Scenos technika Romo Vilko.

ALT S-gos Bostono
Skyriaus Valdyba

NĖRIZIKUOKITE PALIKTI SAVO GIMINIS
BE DOVANŲ

nepatikrindami ar yra įgaliota firma, kuri priima iš Jūsų dovanoms užsakymus.

ĮSIDĖMĖKITE: Kad tik

PODAROGIFTS, Inc.

220 Park Avenue South,
New York, N. Y. 10003
Telefonas 228-9547

yra vienintelė firma JAV-bėse, kuri turi VNEŠPOSYLTORG įgaliojimą priimti sovietišku gaminių užsakymus dovanoms Jūsų giminiams. Ko tik norite: AUTOMOBILIAI, DVIRAČIAI, RADIO PRIIMTUVAI, ŠALDYTUVAI, LAIKRODŽIAI, AUDINIAI, ir daug kitokių prekių pristatoma gavėjui į jo gyvenamą vietą laike 20-40 dienų. DIDŽIULIS PASIRINKIMAS DELIKATESŲ IR MAISTO SIUNTIŲ

— KELIALAPIAI —

į kurortus — sanatorijas su mineraliniais vandenimis Kaukaze, Kryme, Rygos pajūryje, Odesos gydomuosius purvo natūraliuosius pakraščius ir kitur. UŽEIKITE Į MŪSŲ SALE, KURIOJE IŠSTATYTI DAIKTAI APŽIURĖJIMUI IR PASIRINKITE DOVANĄ SAVO GIMINĖMS.
Reikalaukite iliustruotą katalogą.

WISCONSIN

LIETUVIŲ DIENA

Wisconsinio Lietuvių Diena įvyks liepos mėn. 18 d., Minkowskio parke, prie 32-jo plento, tarp Racine ir Kenoshos. Pradžia 12 val. Pavergtoms Tautoms paminėti speciali programa 4 val. p. p. Jau buvo skelbta spaudoje, kad Lietuvių Dienoje dalyvaus eilė garbingų asmenų: vysk. Pr. Brazys, MIC, dr. P. Daužvardis, Lietuvos generalinis konsulas Chicagoje, kongr. Roman C. Pucinski, kongr. Lynn E. Stalbaum, Kenoshos ir Racine burmistrai ir t.t. Sen. Thomas J. Dodd, kuris buvo pažadėjęs dalyvauti, turi tuo laiku išvykti tarnybiniais reikalais į Europą ir su apgailestavimu pranešė, kad atvykti negalės ir savo vietoje pasiūlė kongr. Pucinski.

Programą išpildys "Queensmen" būgnų ir trimių orkestras, vedamas Williamo Perry ir lietuviškų tautinių šokių šokėjai, vadovaujami Pranciškos Gramontienės.

Lietuvių Dienos proga, tą patį sekmadienį, šv. mišios bus laikomos 9 val. ry-

ATVAŽIAVĘ Į CHICAGĄ
aplankykite

"69" MENO GALERIJA

VIRŠ 200 LIET. DAIL.
PASKUT. DARBŲ

KAILIŲ PREKYBĄ
IVAIRŲŠ KAILIAI

"SPARTA" atstovybė

RADJO, RAŠOMOS IR
SKAIČIAVIMO MAŠINOS

MUZIKOS NAMUS

PIANAI IR VARGONAI

Valandos: 12-8 v. v. Tel 778-0505

Sav. STASYS ORENTAS

2612 W. 69 ST. CHICAGO, ILL. 60629

VASAROS ATOSTOGAS

MALONIAI KVIEČIAME PRALEISTI

MEŠKOS VASARVIETĖJE

42 Beach Street

Monument Beach, Cape Cod, Mass.

Tel. 759-3251 (Area Code 617)

Rami poilsiui aplinka, šiltas Atlanto vanduo, baltas paplūdimio smėlis, geras maistas ir malonus patarnavimas užtikrina užsitarnautą poilsį.

Laisvalaikio pajvairinimui:

• valtis — žuvinimui • teniso aikštė
• sail-fish buriavimui • vakare tėvams išvykus
• stalo tenisas • prižiūrimi vaikai.

Sezono pradžia birželio mėn. 19 d. Prašome rezervuoti sau vietą iš anksto:

S. M. Lušys,

88-01 104th Street, Richmond Hill 18, N. Y.

Tel. VI 9-1193 (Area Code 212).

I. Veitas,

72 Congress Street, Braintree, Mass. 02185

Tel. 843-2146 (Area Code 617).

Sezonui prasidėjus kreiptis tiesiog į MEŠKĄ.

PRISIDĖKIME PRIE
LAISVĖS ISKOVIMO
LIETUVAI, LATVIJAI IR
ESTIJAI

"Jei Atstovų Rūmai galėję praveisti vieną iš įneštų rezoliucijų Pabaltijo kraštų išlaisvinimo reikalui, galime padaryti ir mes čia, Senate. Priimkime Atstovų Rūmų praveistą rezoliuciją ar vieną iš įneštų rezoliucijų Senate ir konkrečiai prisidėkime prie laisvės iskovimo Lietuvai, Latvijai ir Estijai", — šiais žodžiais neseniai kreipėsi senatorius Clairborne Pell (D. — R. I.). Senato užsienio reikalų komisijos narys ir rezoliucijų žygio rėmėjas, į visus senatorius, ragindamas praveisti rezoliuciją ir Senate Pabaltijo kraštų bylos klausimu.

Atstovų Rūmuose praveista rezoliucija (H. Con. Res. 416) ieteikta Senato užsienio reikalų komisijai, kuriai vadovauja senatorius J. William Fulbright. Tos komisijos rankose yra ir visos kitos rezoliucijos, įneštos Senate. Paspauksime laiškučiais senatorių Fulbright ir visus tos komisijos narius.

to šv. Gabrieliaus parapijos bažnyčioje Milwaukeeje ir 9 val. 30 min. iš ryto šv. Kazimiero bažnyčioje Racine ir šv. Petro bažnyčioje Kenoshoje.

Lietingam orui pasitaičius, Pavergtųjų Tautų paminėjimas ir programa įvyks lenkų legijono Amerikos veteranų salėje — 4902 Seventh Ave., Kenosha, Wis. P. Petrušaitis

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYNS MODERNIOS KOPLYČIOS

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

AUKOS DIRVAI

V.E. Gruodis, Weston 4,00
A.K. Gruzdis, New Haven .. 3,00
V. Tiškus, Cleveland 3,00
A. Balys, Cleveland 2,00
J. Merklenė, Cleveland 1,00
J. Cepneris, Chicago 1,00
B. Gediminas, Los Angeles .. 4,00
P. Bakūnas, Baltimore 2,00
P. Narvydas, Brooklyn 1,00
J. Pažemis, Cleveland 10,00
X.Y., Waterbury 2,00
S. Tallat-Kelpša, Baltimore 2,00
K. Stundžia, St. Catharines .3,00
Z.V. Rekašius, Glenview 4,00

• J. E. Vyskupas P. Brazys vizituos Clevelando lietuvių liepos 24-25 dienomis.

Aukštojo svečio sutikimui yra sudarytas platus lietuvių organizacijų atstovų komitetas.

Vizito programoje numatyto: Vyskupo Pr. Brazio laikomos mišios Šv. Jurgio parapijos bažnyčioje ir pamokslas liepos 25 d. ir 5 val. priėmimas Naujosios parapijos didžiojoje salėje.

Priėmimo reikalais rūpinasi vykd. komitetas, sudarytas iš S. Laniausko, dr. K. Pautieniaus, J. Salasevičienės, St. Stasišės, A. Kasiulaičio, Dž. Staniškio ir F. Eidimto.

• ALT S-gos Clevelando skyriaus sruoštas pobūvis prie ežero liepos 10 d. nebuvo eilinis pasilinksminimas, bet tinkamoje rimtyje praleistas bičiuliškas vakaras. Nepaprastai gražioje saulėlydžio vaizdų prie ežero aplinkoje ir dienotvarkių nesuvaržytoje atmosferoje svečiai dalinosi gyvenimo aktualiomis, kartu būdami prislėgti netikėtoms ir nelauktoms daktaro M. Vaitėno mirties.

Pobūvį suruošusi ALT S-gos Clevelando skyriaus valdyba dėkoja atsilankiusiems svečiams, poniai Bronėi Pračkienėi, taip nuoširdžiai talkinusiems ir p. K. S. Karpiui už dovaną.

PAIEŠKOMA

Per Amerikos Raudonąją Kryžį iš okupuotos Lietuvos Ona Chapene (Čapienė) paieško savo sesers Amilijos ir jos vyro Vinco Perkouska (Perkauskas). Jie gyvena Clevelande ir turėjo tris vaikus: Praną, Antaną ir Eleną. Kas apie Perkauskus ką nors žino, prašomas pranešti šiuo adresu: Ed. Karnėnas, 1118 Rutherford Rd., Cleveland Hts., Ohio 44112, arba tel.: ER 1-4732 (PLB Valdyba).

J. P. MULL-MULIOLIS REALTOR

E. 175 — Euclid Ave.

5 k. žemai yra vietos dar 2 k. antrame aukšte. Puiškus dvigubas sklypas, garažas. \$15,500.

Investavimui

2 dviejų š. namai ant 1 sklypo, arti St. Clair Ave. \$13,000.

4 butai, kaina \$10,500.

Didelis pareikalavimas vienos ir dviejų šeimų namų šv. Jurgio ir šv. Vito rajone. Norintieji parduoti skambinkite UL 1-6666.

Lietuviai bendradarbiai:

Alg. Dailidė ir Ant. Mikoliūnas

15969 Euclid Ave.

UL 1-6666

• Vytautas Gedgaudas. Dirvos redaktorius, su ponio išvyko 2 savaitėm atostogų.

Kelionės metu žada aplankyti įdomesnes vietas Kanadoje.

• Vytautas Staškevičius, Vilties Draugijos valdybos sekretorius, su šeima išvyko atostogų į Tėvų Pranciškonų įsteigtą Aušros stovyklą, už Toronto, Kanadoje. Jis jau kelinti metai iš eilės yra tos stovyklos komendantu.

Į tą stovyklą su savo 2 sūnumis išvyko atostogauti ir Juozas Stempužis, Tėviškės Garsų radijo vedėjas.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus galite kreipdamiesi į V. Giedraitį tel. 944-6835.

• Antanas Kalvaitis, Juozo ir Onos Kalvaičių sūnus, sėkmingai baigė St. Joseph High School ir priimtas į Ohio State Universitetą. Būdamas mokykloje priklaušė orkestrui ir rašė mokyklos leidžiamam laikraštelyje. Aktyviai dalyvauja Lietuvių Budžių veikloje. Pasirodydavo ir liet. parengimuose, išpildydamas meninę programą.

ALTO CLEVELANDO SKYRIAUS ŽINIOS

Š. m. birželio 22 d. — liepos 7 d. laikotarpyje ALT Clevelando skyrius vėl pasiuntė laiškus visiems JAV Kongreso nariams. Laiškuose:

1. Padėkota visiems senatoriams ir atstovams už pasakytas kalbas ryšium su Lietuvos okupacijos sukakties minėjimu JAV Kongreso abejuose rūmuose. Pastebima, kad eilė kalbų rėmėsi Clevelando patiekto mis informacijomis.

2. Padėkota visiems 298 atstovams, kurie parodydami savo gerą valią, balsavo už Pabaltijo klausimu priimtą rezoliuciją (House Concurrent Resolution #416). Visuose laiškuose pastebėta, kad ši rezoliucija yra žymiai per švelni prie kurios turėtų būti prijungta Sovietų pasišalinimas iš Pabaltijo ir laisvi rinkimai. Didelis atstovų skaičius pritaria šiai pozicijai ir mano, kad dar bus galima praveisti kitą rezoliuciją.

3. Pradėta platesnė akcija Senate, aplenkiant užsienio reikalų komitetą ir taikant į pavienius senatorius, nes atrodo, kad reikės išvystyti plačią veiklą. Nors kai kurie komiteto nariai yra labai nepalankūs šiuo klausimu, bet anksčiau ar vėliau jie nusileis daugumos senatorių valiai. Komiteto pirmininkas, sen. J. W. Fulbright pažadėjo rimtai pasvarstyti Clevelando ALTO pageidavimus.

Nuo gegužės mėn. 15 d. skyrius pasiuntė 1245 laiškus JAV Kongreso nariams Lietuvos okupacijos klausimu.

Jau visa eilė įtakingų JAV Kongreso narių pasirašė viešą atsisaukimą į amerikiečių visuomenę. Kelis kongresmanų pageidavimus šis atsisaukimas yra laikinai neskelbiamas, bet tai bus padaryta artimoje ateityje.

Neturėdamas jokių nurodymų šiuo klausimu, Clevelando skyrius veikia tik savo vardu ir tokiu būdu, kad ši veikla nesikryžiuotų su kitu veiksmų akcija.

Skyriaus valdyba reiškia nuoširdžią padėką p. Šlapeleienei, p-lei A. Puškorūtei ir p-lei N. Kersnauskaitei už talką šioje akcijoje.

ALT Clevelando

Skyriaus Valdyba

PELNYKITE DIVIDENTUS KETVIRČIAIS

VISOMS TAUPYMO SĄSKAITOMS

NEATIDELIOJANT ATIDARYKITE SĄSKAITĄ DABAR

4½% DIVIDENTAI IŠSIUNCIAMI PAŠTU KETVIRČIAIS... INVESTMENT SĄSKAITOMS.

"SERVING YOU SINCE 1922"

Indėliai apdrausti iki \$10,000 federalinės valdžios įstaigos

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 So. 49th Court, Cicero, Illinois 60650

Juozas F. Gribauskas, sekretorius

Chicago Phone: Area Code 312; 242-4395;

Suburban Phone: 656-6330.

• Kanados tautinės srovės žmonės, nuoširdžiai bendradarbiaudami, visą laiką gausiai rėmė ALT S-gos, Vilties draugijos ir Nepriklausomybės Talkos užsimojimus.

Dabar vykdomo vajaus suaktyvinimo reikalais Vilties draugijos pirmininkas A. Laikūnas liepos 10, 11 dienomis lankėsi Toronte.

Pasitarimo išdavoje tenka laukti, kad artimiausiu metu, dar prieš atostogų meto pabaigą, torontieškiai įsijungs ir į šio vajaus talkininkus.

A. ir K. Laikūnai buvo apsiustoję pas P. ir S. Basčius.

• Clevelando Vasaros Orkestras, liepos 16 ir 17 d. koncertams, kuriems diriguos M. Charry, parinkta geriausi lengvosios muzikos kūriniai, dalyvaujant solistams Bronnie Muray, James Stuart, Jack Russell ir chorui. Iš "Brigadoon" parinktos dainos, kaip "The Heather on the Hill", "It's Almost Like Being in Love" ir kt. Be to, dainos iš "Camelot" ir "May Fair Lady" operečių.

Bilietai kainos nuo 1 dol. iki 2.50 dol. Patartina iš anksto įsigyti Burrows krautuvėse ar Severance Hall kasoje.

Koncertai vyksta vėsinamoje Public Auditorium salėje. Pradžią 8:30 val. vak.

OPPORTUNITY

For a future with a well known Midwest Manufacturing Firm. We are now offering exclusive distributorships for a patented product. No competition. Factory trained personnel will assist you in setting up a tried and proven advertising and merchandising program. 100% mark up. Investment guaranteed. Minimum investment \$1,000. Maximum \$14,000. All replies confidential. For information write Director of Marketing, P. O. Box 14049, St. Louis, Missouri 63178.

UNITED MARKETING COMPANY

6286 Bartmer Avenue

St. Louis, Mo. 63130

(70-83)

LOS ANGELES Miesto IR APYLINKIŲ LIETUVIAI!

Š. m. liepos mėn. 18 d. Los Angeles Lietuvių Tautiniai Namai ruošia tradicinę

GEGUZINĖ

kuri įvyks Arroyo Seco Parke prie 60 Ave. (važiuojant iš Los Angeles miesto Pasadena greitkeliu Pasadena link).

Gegužinės pelnas skiriamas Liet. Tautinių Namų pagerinimui ir pagražinimui. Išleistas doleris gegužinėje pasitarimo svarbiam ir geram tikslui.

Š. m. liepos mėn. 18 d. su savo šeimomis ir pažįstamais visais keliais ir visomis susisiekimo priemonėmis vyksta į Los Angeles Lietuvių Tautinių Namų gegužinę.

Maloniai kviečia

Lietuvių Tautinių Namų Valdyba

GERIAUSIAI PAILSĖTI PER ATOSTOGAS GARSIAJE CAPE COD - OSTERVILLE

KURORTE PRIE ATVIRO ATLANTO JŪROS

PLIAŽO — GRAŽIOJE LIETUVIŠKOJE

JANSONŲ VASARVIETĖS VILOJE

AUDRONĖ

87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655
Tel. (Area 617) 428-8425

- Vila Audronė yra apsupta didelio pušų, beržų ir k. dekoratyvinių medžių parko. Daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Erdvūs kambariai, rami ir jauki aplinkuma.
- Visai arti šiltos srovės, privatus jūros plažas (7 min. pėsčiom).
- Geras lietuviškas maistas.

Visa tai suteiks Jums tikrą poilsį ir sustiprins sveikatą, todėl visi maloniai kviečiami atvykti praleisti savo atostogas.

Vila AUDRONĖ jau atidaryta ir priima svečius vasarajimui. Kreiptis tiesiai į vilą AUDRONĖ. Mrs. M. Jansonas, 87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655, telef. 428-8425.

PARDUODAMAS NAMAS

Puikūs, 10 metų senumo, 4 miegamųjų. Dvigubas garažas, didelis sklypas. Parduoda savininkas.

1333 East 185 gt.

Tel. KE 1-3942

(78-79)

IŠNUOMOJAMAS BUTAS

3 kambarių apšildomas butas East Clevelande suteikiamas už atitink. patarnavimus. Tik suaugusiems.

Tel. EV 1-3801.

(78-79)

PALIKIMUI SUTVARKYTI PARDUODAMAS NAMAS

Nottingham rajone. Dviejų šeimų; šeši ir penki kamb. plius pramogoms kamb. Puikiam stovyje. Reikia pamatyti, kad įvertintus. Priimamas kiekvienas tinkamas pasiūlymas.

Teirautis tel. IV 6-4713.

(78-81)

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus galite kreipdamiesi į V. Giedraitį tel. 944-6835.

Naturally

SUPERIOR SAVINGS

SINCE 1909

13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and REMODELING LOANS
....
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185th St.
KE 1-7770

Tikėkime, kad išaus laisvės rytojus ir Lietuvai.

L. Žvirkalnis

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

I Vilties Draugijos vaju, vykdomą kartu su ALT S-gos valdyba, atsiliepi:

Kazimiera ir Aleksas Laikūnai	\$100.00
Antanas Garmus	\$ 25.00
K. Kalendra	\$ 15.00
J. Rekašius	\$ 25.00
M. Vilkišius	\$ 1.00
A. Griauzdė	\$ 25.00

Adv. Julius Smetona taip pat prisideda savo kas mėnesiniu 5 dol. įnašu Vilties draugijai.

Vilties Draugijos nariams išsiuntinėjame laiške sakoma, kad "bandykime atjauninti Vilties Draugijos narius amžiaus atžvilgiu. Savo įnašus pakeldami, malonėkite įtraukti Vilties Draugijon nariais kitus šeimos narius, ypač jaunuosius. Buvimas viltininku skatina jaunimą pamėgti ir branginti savąją spaudą".

ALT S-gos skyrių vadovybės prašomos kreipti dėmesį į tuos skyriaus narius, kurie iki šiol, dėl įvairių priežasčių, dar nėra įstoję Vilties Draugijon.

Mylimas mūsų vyras, tėvas ir senelis

plk. PRANAS SALADŽIUS

mirė š. m. liepos 12 d. po ilgos, sunkios ligos.

Bus laidojamas Rochesteryje, N. Y. liepos 16 d. Gedulingos pamaldos 9 val. ryto Šv. Jurgio bažnyčioje.

Liūdesyje likusi šeima

A.A. PULK. PRANAS SALADŽIUS

Liepos 12 d. Rochesteryje, N. Y. mirė buvęs Šaulių Sąjungos vadovas pulk. Pranas Saladžius.

Gimęs 1893 m. vasario 27 d. Vyžonuose, Utenos apskr., ėjo mokslus Lietuvoje ir Rusijoje, kur baigė karo mokyklą. Lietuvai atsisitautant, stojo į jaunimo švietimo darbą, steigiant pradžios mokyklas. Įstojęs į kariuomenę, dalyvavo kovose su lenkais. Kurį laiką buvo Kauno miesto ir apskr. komendantu, o nuo 1935-40 m. Lietuvos Šaulių Sąjungos vadu. Bolševikų kalinimas pirmosios okupacijos metais, vokiečiams užėjus dirbo Raudonojo Kryžiaus įstaigoje. 1944 m. pasitraukė į Vokietiją, o 1949 m. į JAV, apsigyvenant Rochesteryje.

Pulk. Pr. Saladžius buvo

ne tik karys, bet kartu visuomenininkas ir pedagogas. Aktyvus tautinės srovės organizacijose. Kol sveikata leido, dirbo ALT S-gos skyriuje, ilgesnį laiką būdamas pirmininku ir vadovavo Ramovės skyriui. Buvo vienu iš uoliausių prez. A. Smetonos monografijos platintojų. Gyvai reaguodavo į visus lietuviškojo gyvenimo reiškinius ir dažnai savo laiškuose Dirvos redakcijai primindavo reikalingas spaudoje iškelti mintis.

Tai gyvos patriotinės dvasios vyras, gyvenęs, dirbęs ir ligos patalė iki pat savo mirties sielojęs Lietuvos reikalais.

Pulk. Prano Saladžiaus mirtimi vėl nustojo brangios, taurios lietuviškos asmenybės.

Uoliam tautinės srovės veikėjui,
Vilties Draugijos nariui ir Dirvos rėmėjui

pulk. PRANUI SALADŽIUI

mirus, jo šeimai ir artimiesiems gilią užuojautą reiškia

Vilties Draugijos Valdyba
ir
Dirvos Redakcija

A.A. Dr. MYKOLAS VAITĖNAS

Pasikartojęs širdies priepuolis nutraukė gabaus, lietuvių visuomenei brangaus Dr. Mykolo Vaitėno gyvenimo siūlą. Mirė jis naktį į šeštadienį, liepos 10 d. savo namuose, Turney Rd.

Velionis gimė 1911 m. liepos 10 d. Ažubalių kaime, Molėtų valsč., Utenos apskr. Būdinga, kad mirtis ištiko jį gimtadieniui auštant.

Baigus Ukmergės gimnaziją, nuo 1932 m. iki 1938 m. studijavo mediciną ir baigė įsigijus medic. gydytojo diplomą. Sekančiais metais skiriamas asistentu odo ir venerinių ligų katedroje. Šalia gydytojo praktikos visą laiką buvo Medicinos Fakulteto mokslinio personalo nariu, parašė eilę knygų ir straipsnių medicinos klausimais.

1944 m. pasitraukus iš krašto, dirbo Vokietijos kli-

nikose ir ligoninėse, kol 1949 m. išemigravo į JAV. Kurį laiką dirbus Buffalo, persikėlė į Clevelandą, išlaikė valstybinius egzaminus ir vertėsi sėkminga gydytojo praktika.

Velionis buvo aktyvus ir visuomeninėje veikloje. Buvo Ohio Lietuvių Gydytojų D-jos pirmininku, Vysk. Valančiaus mokyklos tėvų komiteto pirm., Filisterių Skautų Sąjungos vadovybėje ir Skautų Vyčių Korporacijoje. Yra parašęs eilę straipsnių išėjimo spaudoje medicinos, ir visuomeninėmis temomis.

Dr. Mykolo Vaitėno mirtimi šeima nustojo mylimo vyro ir tėvo, lietuvių visuomenė gilaus patrioto, malonaus kolegos ir šiltų jausmų bičiulio.

Kolegai

A. A.

DR. MYKOLUI VAITĖNUI

mirus, žmonai Poniai Albertai Vaitėnienei, sūnui Rimui ir dukrai Ramintai reiškiamo gilią užuojautą

Ohio Lietuvių Gydytojų
Draugija

Filisterių Skautų Sąjungos CV —
valdybos nariui

FIL. DR. M. VAITĖNUI

mirus, jo šeimai ir artimiesiems gilią užuojautą reiškia

Filisterių Skautų Sąjungos
Centro Valdyba

Netikėtai mirus mūsų mielam draugui

DR. MYKOLUI VAITĖNUI,

jo šeimai reiškiamo gilią užuojautą ir kartu liūdime

K. ir A. Martus su šeima

Mirus buvusiam Vysk. M. Valančiaus Lituanistinės mokyklos Tėvų komiteto pirmininkui

A + A

DR. MYKOLUI VAITĖNUI,

nuoširdžią užuojautą reiškia žmonai Albertai, dukrelei Ramintai, sūnui Rimantui ir giminėms

Vysk. M. Valančiaus
Lituanistinė Mokykla
ir
Tėvų Komitetas

A + A

DR. MYKOLUI VAITĖNUI

mirus, mielą Ponią ALBERTĄ VAITĖNIENĘ
nuoširdžiai užjaučiame

Ohio Lietuvių Gydytojų Žmonos

Brangiai motinai ir uošvei

A. A.

ROŽEI GRUZDIENEI

mirus, bičiulį ir krikšto tėvą VINČĄ GRUZDĮ ir
ponią ALEKSANDRĄ nuoširdžiai užjaučiame

P. G. J. ir Laimutis Valūnai

• Marija Rudienė, JAV LB Centro valdybos vice-pirmininkė ir Vaclovas Kleiza narys jaunimo reikalams dalyvavo Ateitininkų kongrese Kanadoje. M. Rudienė kongresą sveikino JAV Lietuvių Bendruomenės vardu. V. Kleiza turėjo pasitarimus jaunimo reikalais su kongrese dalyvaujantiais PLB valdybos ir Kanados Krašto valdybos atstovais.

• JAV Lietuvių Bendruomenės Centro valdybos suorganizuoti lietuvių tautinių šokių ratelių vadovų mokytojų kursai pasibaigė š. m. birželio mėn. 26 d. Kursai tęsėsi dvi savaites, lankė 29 asmenys. Baigimo pažymėjimus gavo 16 asmenų ir kursų lankymo 8. Dauguma baigusiujų jau dabar vadovauja tautinių šokių rateliams.